

S T A D I A

HELSINGIN AMMATTIKORKEAKOULU

HAKUNILAN KULTSA/URBAN II HANKE

Pohdintaa yhteisöteatterin merkityksestä alueelle

Esittävän taiteen koulutusohjelma
Teatteri-ilmaisunohjaaja Opinnäytetyö
18.4.2006

Mikaela Mansikkala

TIIVISTELMÄSIVU

Koulutusohjelma Esittävä taide		Suuntautumisvaihtoehto Teatteri-ilmaisun ohjaaja	
Tekijä Mikaela Mansikkala			
Työn nimi Hakunilan Kultsa/ Urban II hanke – pohdintaa yhteisöteatterin merkityksestä alueelle -			
Työn ohjaaja/ohjaajat Soile Rusanen			
Työn laji Opinnäytetyö	Aika 18.4.2006	Numeroidut sivut 44	
<p>TIIVISTELMÄ</p> <p>Opinnäytetyö tarkastelee mitä paikallinen yhteisöteatteritoiminta alueelle merkitsee. Onko tämänkaltainen toiminta tarpeellista. Tutkimusaiheena on pohtia yhteisöteatterin merkittävyyttä alueensa asukkaille. Mikä on yhteisötaiteen merkitys alueellisessa kehitystyössä.</p> <p>Syksyllä 2003 käynnistyi Urban II rahoituksella Hakunilan Kultsa toiminta. Se on Vantaan kaupungin kulttuuripalveluiden ja Hakunilan nuorisotilan yhteistyöhanke. Hankkeen tavoitteena on kehittää Hakunilan alueelle omaleimaista kulttuuritoimintaa aktivoimalla eri-ikäisiä alueen asukkaita osallistumaan kulttuuriharrastuksiin sekä oma-aloitteeseen kulttuuriseen toimintaan. Hakunilan Kultsassa voi harrastaa teatteria, kuvataiteita, kirjoittamista ja tanssia. Päätavoitteena on saada alueelle pysyvä yhteisöteatteritoimintaa Urban II rahoituksen jälkeenkin. Rahoitusta on myönnetty vuoteen 2007 asti. Opinnäytetyö on hankkeistettu. Sen tarkoituksena on olla hyödyksi niin työnantajalle kuin alueen asukkaillekin.</p> <p>Opinnäytetyö tutkii millaisia vaikutuksia toiminnalla on alueelle tähän asti ollut. Tutkimusmenetelminä on käytetty asiakas-kyselyä, teemahaastatteluja sekä osallistuvaa havainnointia. Kyselyt ja haastattelut toteutettiin syyslukukaudella 2004 sekä kevätlukukaudella 2005. Osallistuvaa havainnointia on käytetty koko prosessin aikana eli kevätlukukaudesta 2004 kevääseen 2006.</p> <p>Työssä käsitellään myös teemaan liittyviä aihepiirejä kuten Urban -ohjelmat, kestävä kehitys, Hakunila kaupunkilähiönä, sosio-kulttuurinen innostaminen sekä yhteisöteatteri suhteessa harrastajateatteritoimintaan.</p> <p>Hakunilan Kultsa on osoittanut tarpeellisuutensa. Alueen asukkaat ovat pitkään toivoneet Hakunilaan omaa teatteritoimintaa. Kyselylomakkeiden ja haastatteluiden perusteella hanke on tarjonnut tehokkaasti kulttuuriaktiiviteetteja kaikenikäisille sosioekonomiskulttuurisista taustoista riippumatta. Kultsan produktiot ovat olleet tehokkaita keinoja parantaa alueen negatiivista julkisuuskuvaa. Hanke on toiminut yhtenä merkittävänä osatekijänä Hakunilan aluepoliittisessa kehitystyössä. Eri-ikäisten kohtaaminen ja yhdessä tekeminen on edistänyt tasa-arvoa. Yhteisöteatteritoiminta edistää osallisuutta. Sen välityksellä asukkaat voivat kommunikoida taiteen keinoin esimerkiksi alueensa ongelmista. Se kasvattaa yhteenkuuluvaisuuden tunnetta ja ylpeyttä asua alueella.</p> <p>Hakunilan Kultsan yksi yhteistyökumppaneista ovat alueen koulujen kuraattorit. Hanke on yksi tukimuodoista alueen lasten ja nuorten kasvatustyössä yhteistyössä kodin ja koulun kanssa. Toiminta ei ole hoitomuoto, mutta sen kautta voidaan välillisesti vaikuttaa osallistujien hyvinvointiin. Tätä kautta vaikutukset heijastuvat myös ympäristöön. Toiminta tukee näin myös kestävä kehityksen ideologiaa. Taiteen tekeminen on terapeuttista ja ehkäisee syrjäytymistä.</p> <p>Työn lopussa pohditaan Hakunilan Kultsan toiminnan jatkamahdollisuuksia rahoituksen päättyttyä. Yhtenä vaihtoehtona on esitetty kulttuuriyhdistyksen perustamista. Yhdistys voi hakea avustuksia esimerkiksi Vantaan kaupungin kulttuuripalveluilta.</p>			
Teos/Esitys/Produktio			
Säilytyspaikka Taideteollisen korkeakoulun kirjasto, Aralis-kirjastokeskus			
Avainsanat Hakunilan Kultsa/ Urban II hanke, yhteisöteatteritoiminta			

Degree Programme in Performing Arts		Specialisation Theatre Instructor
Author Mikaela Mansikkala		
Title Hakunilan Kultsa: The Urban II-Community Theatre Project and Its Effects		
Tutor(s) Soile Rusanen		
Type of Work Final Thesis	Date 18 April 2006	Number of pages (report + appendices) 44
<p>This thesis analyses what local community theatre activity means to an area and its residents, and whether this kind of activity is meaningful. The objective was to explore whether and how community art can help urban areas to move in the direction of sustainable development: whether art can be part of regional policy development work.</p> <p>Hakunilan Kultsa was founded in 2003. It is an Urban II, European Union project and part of the Community Initiative Programme 2001-2006, financed by the EU. Hakunilan Kultsa is also a co-operation between Vantaa city council's culture and youth services. The project encourages Hakunila residents of different ages to take part in versatile art and cultural interests in the Hakunila youth centre. People have the opportunity to participate in theatre, expression, arts, dance, performing arts and writing groups. One of the main aims is to found a sustainable community theatre in the area.</p> <p>The thesis examines what effects Hakunilan Kultsa has had so far. Inquiry form and thematical interviews have been used as research methods. Interviews and questionnaires were gathered between Autumn 2004 and Spring 2005. The whole process lasted from Spring 2004 until Spring 2006. The author also made participatory observations during the research process which in turn affected the conclusions.</p> <p>The thesis also deals with associated topics such as urban programmes, sustainable development, Hakunila as a suburban area, resident stimulation, and community theatre work.</p> <p>Hakunilan Kultsa has proved its importance. Based on the enquiries and interviews, the project has effectively presented the possibility for art forms to become hobbies. There is no cultural, age or economical discrimination. The easily accessible site and the low threshold principle make it easy for people to participate. The community theatre has improved the area's public image, increased participation and initiative, and given a voice to the community.</p>		
Work / Performance / Project		
Place of Storage University of Art and Design Library, Aralis Library and Information Centre, Helsinki		
Keywords hakunilan kultsa, urbanII, community theatre		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	NÄKÖKULMIA HYVINVOINTIPOLITIIKKAAN	2
2.1	Taustaa.....	2
2.2	Euroopan unionin aluepolitiikka	2
2.2.1	Valintaperusteita.....	3
2.2.2	Kestävä kehitys.....	3
2.3	Opetusministeriön strategia	4
3	URBAN II OHJELMA 2001 -2006.....	5
3.1	Taustaa.....	5
3.2	Tavoitteet, alue ja rahoitus.....	5
3.3	Kuka voi hakea tukea?.....	6
4	HAKUNILA KAUPUNKILÄHIÖNÄ.....	6
5	SOSIOKULTTUURINEN INNOSTAMINEN	8
6	YHTEISÖTEATTERI SUHTEESSA HARRASTAJATEATTERIIN.....	11
6.1	Näkökulmia yhteisöteatteritoimintaan.....	11
6.2	Näkökulmia harrastajateatteritoimintaan.....	13
6.3	Omasta taidekäsitelmästä	14
7	HAKUNILAN KULTSA	16
7.1	Taustaa.....	16
7.2	Tavoitteita	17
7.3	Hakunilan Kultsan toimintaa 2003 -2004.....	17
7.3.1	Toiminnan käynnistyminen.....	18
7.3.2	Rahoittaja kyselee toiminnan tarpeellisuutta.....	19
7.3.3	Kevätlukukausi 2004/Lost in Håkansböle	19
7.3.4	Syyslukukausi 2004	21
7.4	Yhteistyökumppanit	22
8	KYSELY JA TEEMAHAASTATTELUT TUTKIMUSMENETELMINÄ.....	23
8.1	Kyselystä saatu aineisto	24

8.2	Haastattelut	29
9	JOHTOPÄÄTÖKSET	35
9.1	Suhteessa tavoitteisiin.....	35
9.2	Suhteessa tarpeellisuuteen	37
10	POHDINTAA PROSESSISTA.....	38
11	HAKUNILAN KULTSAN TULEVAISUUS	39
	LÄHTEET.....	42

1 JOHDANTO

Opinnäytetyössäni tarkastelen mitä oma yhteisöteatteri alueelle merkitsee. Pohdin onko tämänkaltainen toiminta tarpeellista. Pyrin löytämään myös vastauksia kulttuurin merkityksestä aluepoliittisessa kehitystyössä.

Syksyllä 2003 käynnistyi Urban rahoituksella (Euroopan Unionin aluepoliittinen toimenpide) Hakunilan Kultsa. Sen tarkoituksena on elävöittää Hakunilan aluetta kulttuurin keinoin. Rahoitusta on myönnetty vuoteen 2007 asti. Alueen asukkaille tarjotaan mahdollisuuksia harrastaa taiteita teatterin, musiikin, tanssin ja kuvataiteiden parissa. Päättävöitteena on saada alueelle oma harrastajateatteri, jonka toiminta jatkuisi Urban rahoituksen jälkeenkin. Opinnäytetyöni on hankeistettu opinnäytetyö. Sen tarkoituksena on olla hyödyksi niin työnantajalle eli Urban II hankkeelle kuin alueen asukkaillekin. Hankesopimus on tehty Helsingin ammattikorkeakoulun, minun ja Vantaan kaupungin Urban II ohjelman kanssa.

Opinnäytetyössäni tarkastelen aluksi kestävän kaupunki kehityksen ideologiaa EU:n näkökulmasta. Mukana on myös opetusministeriön tavoitteita aiheeseen liittyen. Seuraavaksi käsittelen Urban II ohjelman tavoitteita ja tausta-ajatusta. Hakunilan esittelyn jälkeen kerron omista kokemuksistani Hakunilan Kultsan yhteisöteatteri ohjaajana. Esittelen yhteisöteatterin merkitystä harrastajateatterina omasta näkökulmastani. Olen toiminut alueella sosiokulttuurisena innostajana. Käsittelen lyhyesti myös tätä aihetta.

Tutkimustehtäväni on pohtia yhteisöteatterin merkittävyyttä alueensa asukkaille. Voiko kulttuuri vaikuttaa alueen vetovoimaisuuteen? Mikä voi olla yhteisötaiteen merkitys

alueellisessa kehitystyössä? Tutkimusmenetelminä käytin haastatteluja ja kyselykaavaketta.

Analysoin saamaani materiaalia ja teen niistä johtopäätöksiä. Tarkastelen onko toiminta päässyt tavoitteisiinsa ja kuinka ne nivoutuvat valtakunnallisen ja EU:n päämäärien kanssa. Työni lopuksi pohdin Hakunilan Kultsan toiminnan jatkumahdollisuuksia.

2 NÄKÖKULMIA HYVINVOINTIPOLITIikkaAN

2.1 Taustaa

Suomi liittyi Euroopan Unioniin vuonna 1995. Jäsenmaita on vuoteen 2006 mennessä yhteensä 27. EU koostuu demokraattisista valtioista, jotka ovat sitoutuneet työskentelemään yhdessä rauhan ja hyvinvoinnin saavuttamiseksi. EU käsittelee monia aiheita, joilla on suoraan merkitystä jokapäiväiselle elämällemme. Niitä ovat muun muassa kansalaisten oikeudet, vapaus, turvallisuus, ja oikeudenmukaisuus, työpaikkojen luominen, aluekehitys ja ympäristönsuojelu. (Euroopan unioni.)

EU:n yhtenä tärkeimpänä tehtävänä on edistää kestävästä kaupunkikehitystä. Taustalla on ajatus tasa-arvoisuudesta. Jokaisella EU maiden asukkaista on oikeus turvalliseen ja hyvään asuinympäristöön. Erilaisilla tukiohjelmilla ja rahoituksilla pyritään kehittämään syrjäisiä kaupunkialueita joissa esiintyy ongelmia. Muun muassa työttömyys, syrjäytyminen ja ympäristölliset ongelmat ovat asioita joihin pyritään vaikuttamaan EU rahoitusten tuella.

2.2 Euroopan unionin aluepolitiikkaa

Tavoitteena on vahvistaa kriisikaupunkeja ja – lähiöitä taloudelliseen ja sosiaaliseen elvyttämiseen kestävästä kaupunkikehityksen edistämiseksi. Euroopan aluekehitysrahasto EAKR on instanssi joka myöntää rahoitusta erilaisiin kaupunkikehityshankkeisiin. Lähes 80 prosenttia Euroopan unionin kansalaisista asuu nykyään kaupungeissa. Kulttuuristen, poliittisten, yhteiskunnallisten ja taloudellisen vuorovaikutuksen ja kehityksen keskuksina kaupungeilla on ratkaiseva merkitys Euroopalle. Kaupunkeja koskevat ky-

symykset ovatkin nousseet yhdeksi EU:n politiikan keskeisistä haasteista. (Euroopan Unioni.) Urban-ohjelmat on yksi aluepoliittisista toimenpiteistä, jota EU rahoittaa.

2.2.1 Valintaperusteita

Euroopan yhteisöjen komissio on asettanut perusteita, jonka mukaan arvioidaan mitkä kaupungit tarvitsevat aluepoliittisia toimenpiteitä. Perusteet ovat luettavissa Euroopan unionin internetsivuilta, joita päivitetään jatkuvasti. Kolme laajempaa näkökulmaa ovat hajautettu päätöksenteko, yhteisön yhteinen perusta sekä objektiiviset perusteet. (Euroopan komission perusteet.)

Hajautettu päätöksen teko tarkoittaa, että kukin jäsenvaltio valitsee omat kohteensa asetettujen kiintiöiden mukaisesti. Huomioon otetaan myös se, että kaupunkeihin liittyvät ongelmat ovat hyvin erilaisia eri maissa. Yhteisön yhteinen perusta tarkoittaa, jotta hankkeet olisivat varmasti toteuttamiskelpoisia, kullakin alueella pitää olla vähintään 20 000 asukasta. Tosin rajaa pystytään alentamaan 10 000 asukkaaseen jos perusteet ovat hyvät (Euroopan komission perusteet.)

Objektiivisilla perusteilla tarkoitetaan yhdeksää vaatimusta, joista vähintään kolme tulee täyttää, jotta alue katsottaisiin tukikelpoiseksi. Nämä vaatimukset ovat: paljon pitkäaikaistyöttömiä, vähän elinkeinotoimintaa, korkea köyhyys- ja syrjäytyneisyysaste, taloudellisista ja sosiaalisia ongelmia, paljon siirtolaisia, etnisiä vähemmistöryhmiä tai pakolaisia, alhainen koulutustaso, ammattitaitoisen työvoiman puute ja koulun keskeyttäminen hyvin yleistä, paljon nuoriso- ja muuta rikollisuutta, epävakaa väestönkehitys sekä erityisen keho ympäristön tila. (Euroopan komission perusteet.)

Esimerkiksi Urban-II hankkeiden kohdalla valinnat perustuivat laadittuihin tilastoanalyysiin alueista, jotka saivat eniten pisteitä edellisiä perusteita käytettäessä. Näihin sosioekonomisiin indikaattoreihin tukeutuen myös Hakunila katsottiin kuuluvaksi aluepoliittisten toimenpiteiden alle. (Euroopan komission perusteet.)

2.2.2 Kestävä kehitys

Hakunilan Kultsan toiminnan yksi Euroopan Unionin tason tavoitteista on edistää alueella kestävä kehitystä. Kestävän kehityksen termiä avataan muun muassa seuraavalla

tavalla. Kestävää kehityksen kolme peruselementtiä ovat ekologinen, taloudellinen sekä sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys. Ekologinen näkökulma viittaa ympäristöasioihin. Taloudellinen kestävyys pyrkii ehkäisemään velkaantumista ja varantojen hävittämistä. Kestävällä pohjalla oleva talous helpottaa kohtaamaan vastaan tulevia uusia haasteita, kuten väestön ikääntymisestä aiheutuvia kasvavia sosiaaliturva- ja terveystalouden haasteita. Sosiaalisessa ja kulttuurisessa kestävyudessa on keskeisenä kysymyksenä taata hyvinvoinnin edellytysten siirtyminen sukupolvelta toiselle. Yhä jatkuva väestönkasvu, köyhyys, työttömyys, ruoka- ja terveydenhuolto, sukupuolten välinen tasa-arvo sekä koulutuksen järjestäminen ovat maailmanlaajuisia sosiaalisen kehityksen haasteita. (Saarenpää, sähköpostiviesti.)

Kestävää kehitystä tukevat myös oman kulttuuriperinnön merkityksen tunnistaminen kuin vieraiden kulttuurien tuntemus. Kestävän kehityksen kulmakivinä voidaan pitää kansalaisten aktiivista osallistumista ja vaikuttamista (Saarenpää, sähköpostiviesti). Hakunilan Kultsa-hanke edistää lähinnä sosiaalista ja kulttuurista kehitystä. Toiminta aktivoi alueen asukkaita osallistumaan sekä vaikuttamaan omaan elämäänsä kulttuurin keinoin. Yhteisöteatteriesitykset ovat tematiikaltaan alueen asukkaita koskettavia. Niiden kautta herätellään keskusteluja kipeistä asioista esimerkiksi päihteiden käyttö, syrjäytyminen, asunnottomuus. Näyttää siltä, että taiteen harrastaminen ja yhdessä tekeminen tuo jaksamista arkeen. Hyvä mieli heijastuu myös ympäristöön.

2.3 Opetusministeriön strategia

Suomen valtakunnallisen tason tavoitteet ovat yhteneväiset Euroopan Unionin parlamentin kanssa. Otan esimerkiksi opetusministeriön koska, Hakunilan Kultsa saa osan rahoituksestaan tältä taholta. Toiminta on kulttuurin keinoin tapahtuvaa aluekehittämistä ja kulttuurituotannolliset asiat kuuluvat opetusministeriön tehtäväkuviin.

Opetusministeriön toiminta-ajatuksena on, että se vastaa osaltaan koulutus-, tiede-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan kehittämisestä ja kansainvälisestä yhteistyöstä. Ministeriö edistää sivistystä, luo edellytyksiä osaamiselle, elinikäiselle oppimiselle ja luovuudelle sekä kansalaisten osallistumiselle ja hyvinvoinnille. Sen tehtävänä on myös edistää kulttuurista tasa-arvoa. Jokaiselle on taattava mahdollisuudet päästä kulttuurin pariin ikään, sukupuoleen tai sosioekonomiseen taustaan katsomatta. Toimialan arvot ovat tasa-arvo, sivistäminen, luovuus ja hyvinvointi. (Opetusministeriö.)

3 URBAN II OHJELMA 2001 -2006

3.1 Taustaa

Urban-ohjelmat saivat alkunsa Euroopan Parlamentin aloitteesta 1990-luvun alussa vastapainoksi maatalouden ja maaseudun tukiohjelmille. Urban Pilot ohjelmalla painopiste oli innovatiivisuudessa. Helsingin Lasipalatsin muuttaminen elokuva- ja mediakeskukseksi on yksi esimerkki Urban Pilot hankkeista Suomessa. Urban I-yhteisöaloiteohjelma 1995-1999 oli jatkoa Urban Pilot-ohjelmalle. Nyt painopiste siirtyi innovatiivisuudesta suurten, yli 100 000 asukkaan kaupunkien ongelmien ratkomiseen. Tukialueiden keskeisiksi valintakriteereiksi nousivat pitkäaikaistyöttömyys ja ympäristöongelmat. Ensimmäisenä Suomessa hyväksyttiin Joensuun hakemus Rantakylän ja Utran lähiöiden kehittämiseksi vuonna 1996. Muita esimerkkejä ovat Itä-Pasilan, Jakomäen, Länsi-Herttoniemen ja Maunulan alueen kehittämisohjelmat. (Bäcklund & 2003, 14 -15.)

Itä-Helsingin perusteet aluekehittämiselle näyttävät olevan samankaltaiset Itä-Vantaan kanssa. Julkisuudessa Itä-Helsinki on saanut mainetta eräänlaisena ongelmapesäkkeenä. Alueiden valinnassa on käytetty seitsemää eri muuttujaa: yksinhuoltajien osuus alueen asukkaista, vuokra-asuntojen osuus alueen asuntokannasta, toimeentulotukea saavien asukkaiden määrä, lapsiperheiden keskitulot ja alueen työttömyysaste. (Lankinen 2000.)

Urban II-yhteisöaloitteen painopisteeksi tuli, pitkäaikaistyöttömyyden ja ympäristöongelmien ohella, eurooppalainen yhteistyö ja kokemusten välittäminen. Uusi ohjelma päätettiin osoittaa pääkaupunkiseudulle. Utta on myös se, että hallinto- ja maksuviranomaisena toimivat Helsingin ja Vantaan kaupungit eikä enää sisäministeriö, eli kaupungit vastaavat Suomen Urban II-ohjelman toteuttamisesta ja hallinnoimisesta. (Bäcklund & 2003, 15 -16.) Hakunilan Kultsan toiminnan idea on lähtenyt kaupungin sisäisestä tarpeesta. Aloitteen tekijöinä toimivat Vantaan kaupungin kulttuuri- ja nuorisopalvelut.

3.2 Tavoitteet, alue ja rahoitus

Euroopan unionin Urban II -yhteisöaloiteohjelman tavoitteena on kaupunkialueiden taloudellinen ja sosiaalinen elvyttäminen sekä kestävä kehityksen edistäminen. Euroo-

passa toteutetaan tällä ohjelmakaudella 70 Urban II-ohjelmaa. Helsingin ja Vantaan kaupunkien yhteinen Urban II -ohjelma on jatkoa vuosien 1994 -1999 Urban I -ohjelmalle. Urban II -ohjelma-alueen muodostavat Myllypuron, Kontulan, Kivikon, Kurkimäen, Vesalan, Hakunilan ja Länsimäen asuinalueet sekä niitä reunustavat työpaikka-alueet: Itäkeskus, Herttoniemi, Roihupelto ja Hakkila. Ohjelma-alueella asuu noin 45 000 asukasta, joista 66 % eli 30 000 Helsingin puolella ja 34 % eli 15 000 Vantaan puolella. (Urban II.)

Ohjelman rahoittavat EU:n Euroopan aluekehitysrahasto, Helsingin ja Vantaan kaupungit sekä sisäasiainministeriö, työministeriö, opetusministeriö, ympäristöministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö. Suomessa Urban II -yhteisöaloitteen hallinto- ja maksuviranomaisena toimii Helsingin kaupunki. Sisäasiainministeriö on kaikkien Euroopan aluekehitysrahaston rahoittamien EU-ohjelmien vastuuministeriö. Urban II -ohjelman kokonaisrahoitus kaudelle 2001 – 2006 on 22.5 Milj. euroa, josta EU:n osuus on 5.3 Milj. euroa, Valtion osuus 6,7 Milj. euroa ja kuntien osuus 8,3 milj. euroa. Lisäksi yksityisen rahoituksen määrä on 2,2 milj. euroa. Yksityiskohtaisempia tietoja ohjelmasta on saatavissa Urban II -ohjelman strategia-asiakirjasta ja ohjelman täydennysosa-asiakirjasta. (Urban II.)

3.3 Kuka voi hakea tukea?

Urban II – ohjelmasta tukea voivat hakea lähtökohtaisesti Urban -alueen asukkaat, yhteisöt, yritykset ja alueelle toimivat kaupungin hallintokunnat. Etusijalla ovat Urban -ohjelman tavoitteiden mukaiset, asukkaiden aloitteesta ja tarpeista lähtevät ja mahdollisimman laaja-alaisessa alueellisessa yhteistyössä valmistellut hankkeet. Etusijalle asetetaan myös useampivuotiset ja pysyviä alueellisia vaikutuksia aikaansaavat laajemmat hankekokonaisuudet. (Urban II.) Hakunilan Kultsa hankkeelle myönnettiin rahoitus syksyllä 2003.

4 HAKUNILA KAUPUNKILÄHIÖNÄ

Hakunila on 60- ja 70-lukujen vaihteessa rakennettu kaupunginosa Itä-Vantaalla. Hakunilan palvelualueella asuu noin 30 000 asukasta (Mäntysen haastattelu). Palvelualue on maankäytöllisesti jakautunut kahteen osaan. Länsiosa on uutta asunto- ja teollisuus-

aluetta toimivien liikenneyhteyksien varrella. Täältä löytyvät myös merkittävimmät työpaikka-alueet. Tähän alueeseen kuuluu Hakkilan, Vaaralan, Länsimäen, Itä-Hakkilan ja Kuninkaanmäen alueet. Itäosa puolestaan on pientalo-, omakoti- ja virkistysaluetta. Tämä käsittää muun muassa Sotungin ja Länsisalmen kylät, Westerkullan, Håkansbölen ja Nissbackan kartanot sekä Ojangon ja Kuusijärven alueet Hakunilan urheilupuistoa unohtamatta. (Hakunilan aluetoimikunta 2003.)

Hakunilan palvelualue jakautuu kahtia myös sosiaalisesti. Kerrostalokaupunginosat ovat monella tavoin ongelmallisia asukkaiden hyvinvoinnin kannalta. Alueella on työttömyyttä ja monenlaisia sosiaalisia ongelmia. Pientalokaupunginosat puolestaan ovat suhteellisen vauraita ja vakiintuneita. Niiden ongelmat keskittyvät enemmän maankäyttöön, liikenteeseen sekä palveluiden häviämiseen. (Hakunilan aluetoimikunta 2003.)

Itse en asu Hakunilassa mutta olen työskennellyt alueella vuodesta 2000. Toimin kaksi vuotta Vantaan kaupungin teatterityöpajalla. Työpajatoiminta oli tarkoitettu työttömille, syrjäytymisriskissä oleville nuorille. Pajan toimitilat olivat samat kuin nykyisen Hakunilan Kultsan eli nuorisotilan alakerrassa. Nuorisotila sijaitsee Hakunilan keskustassa, ostoskeskuksen torialueen tuntumassa. Ensivaikutelma ostoskeskuksesta ja sen ympäristöstä oli negatiivinen. Värimaailma näytti lähestulkoon harmaalta. Kerrostalojen betoniseinät loivat ankeaa tunnelmaa. Tutustuessani paremmin alueeseen kantani muuttui. Lähellä on kaunista luontoa ja erityisesti Håkansbölen kartanoalue on upeaa seutua. Paikkakuntalaiset, joiden kanssa toimin osoittivat myös että Hakunilassa on aktiivista ja luovaa porukkaa. Heistä välittyi yhteenkuuluvuuden tunne sekä ylpeys asua alueella.

Viime vuosina Hakunila on ollut negatiivisesti esillä julkisuudessa. Alueella on esiintynyt väkivaltaisuuksia suomalaisten ja maahanmuuttajien keskuudessa. Yleisesti Hakunila on ongelmallisen alueen maineessa. Se opittiin tuntemaan maahanmuuttajien lähiönä, kun suomalaiset ja somalialaiset nuoret ottivat yhteen vuonna 2000. Hakunilan kaupunginosassa asuu 11000 asukasta, joista joka kymmenes on ulkomaalainen. Ensimmäisiä maahanmuuttajia olivat vietnamilaiset 1970-luvun loppupuolella. Tilastot kertovat että alueella on paljon työttömyyttä ja sosiaalisia ongelmia esimerkiksi erilaisia päihde- ja mielenterveysongelmia. Työttömiä asukkaista on yli 12 prosenttia. (Salmela 2005.)

Alueen asukkaat haluaisivat että Hakunila pääsisi eroon huonosta maineestaan. Tähän se tarvitsee vetovoimatekijöitä ja positiivisia kehityshankkeita. Kehityshankkeiden kohde on Hakunilan kaupunginosa, jossa pääosa alueen palveluista sijaitsee. Tähän tarpeeseen on vastattu Urbanin ja Vantaan kaupungin erilaisilla tukiohjelmilla. Hakunilan Kultsa hanke on yksi toimenpiteistä. Hakunilan aluetoimikunta on esittänyt seuraavanlaisen tulevaisuuden näkymän alueelle. Vuonna 2008 Hakunilan palvelualue on asumisen virkistystoimintojen, palveluiden ja liiketoiminnan sekä perinteisen maatalouselinkeinojen monivivahteinen toimintaympäristö. Alueen asukkaat saavat tarvitsemansa palvelut. Kaikissa alueen kaupunginosissa on eri-ikäisten ihmisten hyvä elää. (Hakunilan aluetoimikunta 2003.)

Yhteisötaiteilija Ritva Harle on maininnut Hakunilan artikkelissaan:

Omat kokemukseni Kontulasta, Vesalasta ja Hakunilasta ovat vahvistaneet käsitystäni siitä, että ihmiset kaupungeissa kaipaavat yhteistä olemista tulien äärellä. Se näyttää parantavan vuorovaikutusta ja lisäävän alueen ihmisten yhteenkuuluvuuden tunnetta (Harle 2004, 134).

Hän puhuu oikeasta nuotiosta, mutta sen voi käsittää myös vertauskuvauksellisesti. Olennaista on yhteisöllisyys ja osallisuus. Tekeminen voi olla mitä tahansa esimerkiksi teatteria. Ihmisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia oman elämänsä ja ympäristönsä suhteen tulee lisätä.

5 SOSIOKULTTUURINEN INNOSTAMINEN

Lähestymistapani/näkökulmani alueellisessa kehittämistyössä on sosiaalistaiteellinen. Tämä on oma määritykseni. Ensimmäinen ammattini on lastentarhanopettaja. Minulla on työkokemusta eri sosiaalialojen töistä. Olen toiminut kodinhoitajana vanhusten ja perheiden parissa, leikkipuisto-ohjaajana sekä teatterityöpajalla, josta jo aiemmin mainitsin. Tanssia ja musiikkia olen harrastanut/tehnyt lapsesta asti. Teatteri on tullut mukaan vasta aikuisiällä. Näistä elementeistä koostuu työskentelytapani kenttätöissä esimerkiksi Hakunilan Kultsa hankkeessa. Työni on osittain sosiokulttuurista innostamista. Seuraavassa otteita Leena Kurjen kirjasta joihin on liitetty omaa pohdintaa.

Sosiokulttuurisen innostamisen teoreettinen pohja on madridilaisen yliopiston professori J.V Merinon luoma. Seuraavassa Leena Kurjen (2000) valitsema teesejä hänen teorias-
taan. Väittämiin olen lisännyt pohdintaa omasta näkökulmastani.

*Innostaminen on sellaista sosiaalista toimintaa, jonka avulla pyritään so-
siaalisen liikkeen aikaansaamiseen ja sosiaalisen muutoksen luomiseen ja
vahvistamiseen (Kurki 2000, 24).*

Hakunilan Kultsan yksi päätavoitteista on aktivoida aluetta kulttuurin keinoin. Sen teh-
tävänä on innostaa asukkaita tuottamaan yhdessä taidetta, jossa kuuluu heidän äänensä.
Ohjaajan tehtävänä on poimia niitä aiheita, jotka koskettavat asukkaiden elämää. Yksi
esimerkki on kohdassa 7.3.3.

*Innostaminen on sellaista kasvatusta, joka juurtuu aktiiviseen ja osallista-
vaan pedagogiikkaan sekä siitä nousevaan metodologiaan (Kurki 2000,
25).*

Yhteisötaiteen ohjaajan tärkein tehtävä on motivoida ryhmäläisiä löytämään omat vah-
vuutensa. Kannustan ihmisiä esimerkiksi esittelemään muille säveltämänsä musiikkia
tai lukemaan runojaan, jotka ovat jääneet ”pöytälaatikkoon”. Yleensä tuotokset päätyvät
yhteiseen produktioon. Esimerkkejä on kohdassa 7.3.

*Innostamisen tavoitteena on kulttuurinen demokratisaatio ja kulttuurinen
demokratia (Kurki 2000, 25).*

Kulttuurin harrastaminen on kaikkien oikeus ikään ja sukupuoleen katsomatta. Raha-
kaan ei saisi olla este mukaan pääsemiselle. Eri-ikäisyys on rikkaus ryhmässä. Ihmiset
oppivat asioita toisiltaan. Esimerkiksi lapset saavat turvaa vanhemmilta harrastajilta. Eri
sukupolvet tuovat myös omia näkökulmiaan esimerkiksi käsiteltävään aiheeseen. Mitä
suurempi on ikäjakauma sen aidommin ryhmä edustaa yhteisöään. Hakunilan Kultsan
ikäjakauma on 7v -61v.

*Innostaminen koostuu sellaisista sosiaalisista käytännöistä, jotka saavat
aikaan aloitteellisuutta, osallistumista sekä toiminnan ja sen merkityksen
pohdinnan vuorovaikutusta (Kurki 2000, 26).*

Yhteisötaiteen ohjaajana painotan ryhmälähtöisyyttä. Teen alusta asti selväksi, että jo-
kaisen osallistujan panos on tärkeä. Jokaisen mielipiteitä kuunnellaan. Päätöksiä teh-
dään yhdessä niin pitkälle kuin se vain on mahdollista. Painotan myös, että jokaisen

tietoja ja taitoja tarvitaan yhteisen päämäärän saavuttamiseen. Useasti ihmiset aktivoituvat vasta kun he huomaavat olevansa tärkeitä ryhmälle. Olen esimerkiksi löytänyt lavastajia, puvustajia ja valoihmisiä tätä kautta. Ihmiset monesti vähättelevät osaamistaan, mutta saadessaan kannustusta he innostuvat. Hakunilan Kultsan merkitys on yleensä huomattu vasta esitysten kautta. Niin tekijät kuin katsojatkin ovat huomanneet että taiteen kautta voi käsitellä vaikeita aiheita.

Innostaminen on sellaisten resurssien etsintää, jotka mahdollistavat yksilöiden ja ryhmien identiteetin ja pääosan vahvistamisen omassa kulttuurisessa ja sosiaalisessa kehityksessään oman yhteisönsä ja alueensa sisällä (Kurki 2000, 27).

Yhteisötaiteilijan tehtävä on auttaa alueen asukkaita luomaan omannäköistä taidetta. Hän ei saa tulla tyrkyttämään omia taidenäkemyksiään. Hän ei myöskään saa pitää alueen asukkaita välineinä, joiden avulla toteutetaan omia taiteellisia ambitioita. Yhteisön ja siinä asuvien yksilöiden ääni ovat pääosissa. Ohjaajan tehtävänä on tuoda ne näkyviksi.

Aidon yhteisön rakentuminen on sosiokulttuurisen innostamisen onnistumisen perusedellytyksiä. Toiminta tapahtuu yhdessä toisten ihmisten kanssa, ihmisten, jotka jakavat yhteisen tietoisuuden, yhteiset unelmat ja tavoitteet paremmasta arkipäivästä. (Kurki 2000, 129.)

Mielestäni ohjaajan ensisijainen tehtävä on luoda sellainen ilmapiiri, jossa kaikilla on turvallista työskennellä. Omiin menetelmiini kuulu se, että tutustumisharjoituksiin käytän runsaasti aikaa. Niihin pyrin myös sisällyttämään harjoituksia, jotka veisivät kohti tulevan produktion aihetta. Aito yhteisö rakentuu mielestäni luottamuksesta ja erilaisuuden hyväksymisestä. Yleensä jokaisen harjoituskerran lopuksi pidetään palautepiiri. Jokaisella on puheenvuoro. Jokaisella on myös oikeus olla sanomatta mitään. Välillä kannustan arempia. Etenkin jos huomaan, että heillä olisi sanottavaa mutta ujous estää asioiden ilmaisemisen. Monesti olen huomannut, että hämäryys auttaa. Mitä vähemmän on valoa sen helpompi esittää omia tunteita ja mielipiteitä.

Yhteisöksi voidaan aidossa mielessä nimittää vain sellaista sosiaalisen suhteen muotoa, jonka välityksellä sosiaalinen toiminta on yhteisten intressien ja arvojen ohjaamaa (Kurki 2000, 130).

Turvallisen ilmapiirin vallitessa ihmiset löytävät yhtymäkohtia toisistaan. On helpottavaa huomata, että jokainen hyväksytään sellaisenaan kuin on. On erilaisia tapoja tuntea

ja toimia. Erilaisuus on hedelmällinen maaperä työskennellä. Hakunilan Kultsan esitysten aiheet ovat löytyneet helposti. Ihmisiä yhdistävät samankaltaiset kokemukset arjen iloista ja suruista. Ilman herkistymistä ja motivoitumista ei aitoa osallistumista synny. Yksi ammatillisen innostamisen perusvalmiuksista onkin kyky ihmisten herkistämiseen.

Herkistyminen tarkoittaa puuduttavaa arkipäiväänsä elävien ihmisten herättelemistä, heidän tietoisuutensa koskettamista. Motivointi on taas astetta enemmän. Herätellään juuri tiettyjä intressejä eli saadaan ihmisten huomio kiinnittymään johonkin sellaiseen toimintaan, jonka he kokevat subjektiivisesti, oman elämänsä kannalta arvokkaaksi ja merkitykselliseksi. (Kurki 2000, 133.)

Teatterin tekeminen on luokiteltu yhdeksi vahvoista innostamisen keinoista.

Kollektiivisella tasolla teatteriesitykset ovat keino kulttuuriseen herkistymiseen ja heräämiseen. Se auttaa myös vaihtamaan kokemuksia sekä refleктоimaan ihmisten yhteisesti jakamaa arkea. (Kurki 2000, 140.)

Hakunilan Kultsan esitykset ovat koskettaneet niin tekijöitä kuin katsojiakin. Suuria tunteita herätti etenkin Mörskylä (luvussa 7.3.4 lisää). Saimme palautetta, että olimme käsitelleet uskottavasti aihetta. Henkilökuvat olivat aitoja ja tarina realistinen. Eräässä näytännössä oli henkilöitä, jotka oikeasti olivat asuneet ”metsissä”. Heidän mukaan tarina oli totuudenmukainen. Kultsan esitysten päätteeksi on tapana antaa yleisölle mahdollisuus jäädä keskustelemaan näyttelijöiden ja ohjaajan kanssa. Tämä on hyvä keino kuulostella onko esitys saavuttanut katsojat. Palautteissa painotettiin olevan hienoa, että ryhmämme uskaltaa tarttua vaikeisiin aiheisiin.

6 YHTEISÖTEATTERI SUHTEESSA HARRASTAJATEATTERIIN

6.1 Näkökulmia yhteisöteatteritoimintaan

Yhteisötaidetta kuvataan muun muassa seuraavalla tavalla:

Yhteisötaide on usein aktivistista ja taiteen avulla pyritään luomaan muutos esimerkiksi yhteisön elinoloihin tai kiinnittämään päättäjiä huomioon johonkin erityiskysymykseen. Yhteisö voi muodostua alueen nuorista, vanhuksista, tai työttömistä. Se voi koostua lähien asukkaista, maahanmuuttajista, kokonaisesta kylästä tai koulun oppilaista. Taiteellinen toiminta on usein myös rakentamassa yhteisöä. Taiteen kautta voidaan lähestyä myös

yhteiskunnasta syrjäytyneitä ryhmiä. Taiteelliset projektit eivät kuitenkaan yksinään voi ratkaista syvälle juurtuneita sosiaalisia ongelmia. Siksi taide tulisi liittää osaksi muita vaikuttamisen keinoja. (Hiltunen, Jokela 2001, 13.)

Seuraavassa avaan käsitettä yhteisöteatteri omasta näkökulmastani. Hakunilan Kultsan harrastajateatteritoiminta on mielestäni yhteisöteatterillista toimintaa. Suurin osa sen jäsenistä asuu Hakunilan palvelualueella. Toinen merkittävä näkökulma on se, että toiminnassa tekemisen prosessi on taiteellista lopputuotosta tärkeämpää. Moni on löytänyt uusia ystäviä ja voimia arjessa jaksamiseen tätä kautta. Aukkaat ovat löytäneet harrastamisen kautta myös mielekästä tekemistä, rohkeutta ja itsetuntoa. Ryhmäläisten ikäjakauma on suuri, 7-61 -vuotta. Mukana on lapsia, nuoria ja aikuisia.

Hakunilan Kultsan produktiot ovat olleet onnistuneita vaikka tekemisen prosessi onkin ollut tuotosta tärkeämpää. Ohjaajan tulee taiteilijana joustaa näkemyksiään. Ryhmän ja siinä olevien yksilöiden tarpeet menevät niiden edelle. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä että esitykset olisivat laadullisesti huonompia. Kokemukseni mukaan esitysten aitous saa aikaan voimakkaita reaktioita yleisössä. Kultsan näytelmät ovat olleet aihepiireiltään ryhmää/alueen asukkaita koskettavia. Näyttelijät ovat tuoneet omia kokemuksiaan käsikirjoitukseen. Omakohtaisuus vaikuttaa katsojaan. Tekijät ja yleisö ikään kuin kietoutuvat yhteen esitysten aikana. Arkielämä yhdistää. Useat katsojat ovat tulleet kiittelemään esitysten aitoudesta. *Tuollaistahan tämä elämä on.*

Yhteisötaiteen ohjaajan tulee jatkuvasti arvioida ryhmäänsä ja siinä tapahtuvaa prosessia. Hänen tulee tarkastella ovatko osallistujat sitoutuneet työskentelemään aiheen parissa ja kuinka voidaan saada aikaan teatterin tekemisen kautta muutosta parempaan. On tärkeää myös huomioida kuinka ohjaajana voi tähän vaikuttaa. (Taylor 2003, 102.) Yhteisöteatterin ohjaajan tärkeimpiä tehtäviä on sitouttaa ryhmä työskentelemään yhteisen päämäärän hyväksi sekä luoda ilmapiiri, jossa kaikkien on turvallista työskennellä. Mitä parempi ryhmän henki sen helpompi on saavuttaa koskettavia esityksiä. Aidot tarinat saavuttavat paremmin myös katsojat.

Yhteisöteatterin yksi päämäärä on auttaa sen tekijöitä ja katsojia prosessoimaan kipeitä aiheita, joita yhteisössä esiintyy. Tarkoitus olisi herättää tietoisuus yhteisössä vallitsevista ongelmista. (Taylor 2003, xvii-xxv.) Erityisen tärkeää on tutkia mitkä ovat esityksen vaikutukset yhteisössä myöhemmin. Onko muutosta tapahtunut? Onko esityksellä

saatu aikaan myönteistä kehitystä? Tärkeää on myös muistaa, että yksi esitys ei voi pelastaa yhteisöä mutta se voi herätellä ihmisiä keskustelemaan aiheista ja mahdollisesti myös toimenpiteisiin paremman tulevan toivossa. (Taylor 2003, 109.)

Arviointia tapahtuu koko prosessin aikana. Etukäteissuunnitelmista alkaen ohjaajan tulee olla herkillä missä mennään. Joskus tulee myös tarkkaan harkita ajankohtaa esitykselle. Esimerkiksi kriisin sattuessa yhteisössä ei välttämättä ole hyvä lähteä aukaisemaan haavaa heti seuraavana päivänä. Esimerkkitapaus osui kohdalleni Sambialaisessa lähiössä keväällä 2005. Mies oli surmattu ilman syytä poliisien toimesta. Paikallinen yhteisöteatteriryhmä olisi halunnut valmistaa esityksen aiheesta jo seuraavaksi päiväksi. Harkittuaan hetken ja käytyään keskusteluja yhteisön kanssa ajatus hylättiin. Asia oli vielä liian akuutti ja asukkaat hysteerisessä tilassa. Teatteriryhmä olisi saattanut itse joutua hyökkäyksen kohteeksi. Ajankohtaa siirrettiin viikolla. Ohjaajan vastuukysymykset nousivat pinnalle. Onko asioita joita ei voi käsitellä teatterin keinoin? Pitää myös tarkkaan harkita kohde jolle esitys suunnataan. Mitä asioita voi käsitellä esimerkiksi lasten kanssa? Ohjaajan täytyy perustella itselleen ja yhteisölleen miksi ja ketä varten esitykset ovat.

Minulta on monesti kysytty, että mitä ovat ne taidot joita yhteisöteatteriohjaajana tarvitaan. Mistä työtavat koostuvat? Vastaaminen on aina tuntunut hankalalta. Vastaukseksi ei riitä sosiaaliset taidot, kyky organisoida, ihmistuntemus, draaman taju, tanssin tai musiikin tuntemus. Kyse on jostain syvemmästä jopa maagisesta elementistä. Taiteen tekemiseen liittyy jotakin mystistä. Olen lapsesta saakka ollut herkkä aistimaan asioita. Joskus yliherkkyys on ollut jopa rasite. Koen asiat kokonaisvaltaisesti, keholla ja mielellä. Monesti ohjaus tai missä tahansa kohtaamistilanteissa kuuntelen näitä viestejä ja toimin niiden mukaan. Asioita tapahtuu myös kuin itsestään. Esimerkiksi kun produktio aihe on päätetty alkaa ympäristöstä havainnoimaan siihen liittyviä asioita. Ikään kuin alitajunta vetäisi puoleensa näitä elementtejä.

6.2 Näkökulmia harrastajateatteritoimintaan

Harrastajateattereiden alkuperäinen idea on ollut kansan sivistystyö esimerkkinä työväenopistojen teatteripiirit. Nykyään toiminta on enemmän ammatillisuuteen tähtäävää. Suomalaisessa yhteiskunnassa on harrastajateatterilla arvostettu asema. Ammattiteatterimme juuret ovat siinä. Näyttelemisen harrastus kasvatti sivistyksellistä pohjaa aikana,

jolloin kansallinen tietoisuus alkoi nostaa päätään ja haki kanavia tuoda kansalaisten ääntä kuuluviin. Vieraan vallan alla voitiin taiteen muodossa sanoa sellaista, jota ei muuten voinut ilmaista. Näyttelemineen kuului osana kansalaistoimintaa ja kansansivistystyöhön jo 1870- ja 1880-luvuilta lähtien, jolloin palokunnat, raittius- ja nuorisoseurat sekä työväenyhdistykset aloittivat toimintansa. Työväen näyttämöillä oli suurimmissa kaupungeissa työväenyhdistys takanaan ja näillä teattereilla oli nähtävästi myös poliittista merkitystä ympäristössään. Kaupunkien työväestöllä oli näin mahdollisuus saada itseään näkyviin ja kuuluviin. (Laaksovirta 1993, 92 -95.)

Vuonna 1968 tuli voimaan kulttuurilaki, joka takasi virallisen aseman myös harrastajateattereille. Aikaisemmin ei ollut mahdollisuuksia rahalliseen tukeen. Valtion näyttämötaidetoimikunta ja läänien taidetoimikunnat aloittivat tuolloin toimintansa. Myöhemmin tätä järjestelmää tuli tukemaan lakisääteinen kuntien kulttuuritoiminta. Vuonna 1993 voimaan tullut uusi teatterilaki pudotti harrastajateatterit kuitenkin valtiollisen tuen piiristä. Se jäi koskettamaan vain ammattiteattereita. Tästä johtuen suurin osa harrastajateattereista elää tällä hetkellä taloudellisessa ahdingossa. (Laaksovirta 1993, 92 -93.)

Nykyisin tyypillinen harrastajateatteri on instanssi jossa taiteelliset ambitiot ovat pääosassa. Monet haluavat saada kokemusta harrastajateattereiden kautta päästäkseen esimerkiksi alan oppilaitoksiin. Itselläni on kokemusta muutamasta helsinkiläisestä harrastajateatterista. Näihin on pääsykokeet ja työmoraali on tiukka. Lopputulos on prosessia tärkeämpää. Tuotokset ovat yleensä taiteellisesti laadukkaita. Ne helsinkiläiset harrastajateatterit, joista minulla on kokemusta, vaikuttavat puoliammatillisilta. Jäsenet ovat sitoutuneita ja intohimoisia teatterintekijöitä. Harjoitukset saattavat venyä pitkälle yöhön ja ensi-illan lähestyessä niitä on joka päivä. Jäsenten ikäjakauma on yleensä suppeampi kuin yhteisöteatteritoiminnassa. Erääseen harrastajateatteriin ei oteta yli 30-vuotiaita tai alle 15-vuotiaita.

6.3 Omasta taidekäsitelmästä

Seuraavassa pohdin omaa taidekäsitelmästäni. Olen muun muassa löytänyt samankaltaista ajatuksia Pieni kulttuurikirja nimisestä teoksesta aiheeseen liittyen. Peilaan omia näkemyksiäni näihin.

Taiteissa pitää olla varaa epäonnistua. Jotka eivät uskalla epäonnistua eivät anna itselleen onnistumisen mahdollisuutta. (Andersson 1997, 7.)

Taiteen tekeminen on rohkeutta ja uskallusta. Pitää uskaltaa olla epävarma ja heikko. Taiteilijana pyrin sulkemaan ajatukset ”ei noin voi tehdä”. Kaikkein haasteellisinta on lähteä toteuttamaan jotain mitä ei ole aikaisemmin kokeillut. Tärkeintä on kuitenkin kuunnella itseään ja mennä sen viitoittamaa tietä. Pitää myös uskaltaa olla huono. Taiteen tekemisen prosessiin kuuluvat ylä- ja alamäet. Aina ei voi onnistua mutta yleensä vaikeat prosessit ovat johtaneet onnistuneeseen lopputulokseen.

Taide on enemmän elämäntavan osa kuin joukko mestareita ja mestariteoksia (Immonen 1997, 20).

Taide ei ole pelkästään mestariteoksia tai uudelleen kierrätettyjä klassikoita. Hyvä taide-teos kuvaa myös arkipäivää. Minulle taidetta on luoda tekijöidensä näköisiä tuotoksia. Suurin osa ohjauksistani on ollut ryhmälähtöisiä: kaikki tehdään itse. Ohjaajan/yhteisötaiteilijan tärkein tehtävä on löytää ne aiheet, jotka koskettavat ryhmää. Tekemisen prosessi on lopputuotosta tärkeämpää. Mitä paremmin ihmiset sitoutuvat yhteisen produktion tekemiseen sen enemmän he saavat onnistumisen kokemuksia itse esityksistä. Hyvä taide-elämys perustuu tekijöiden sitoutumiseen ja aiheen koskettavuuteen. Katsojat aistivat aitouden. Ihmisten arki on yleismaailmallista. Jokainen meistä ponnistelee samankaltaisten asioiden äärellä: on iloa sekä surua. Katsojat ja tekijät ikään kuin kietoutuvat yhdeksi kun näyttämöllä tapahtuu jokaiselle tunnistettavia asioita. Hengitetään yhteistä todellisuutta. Taiteen tekeminen ja kokeminen on terapeutista. Omia tunteita voi välillisesti purkaa taide-elämysten kautta. Monet ohjattavistani ovat huomanneet työstäneensä jotakin ongelmakohtaa elämässään näytelmäprosessin aikana. Eräs kirjoituspiiriläisistä sanoi kirjoittaneensa itsestään luodessaan roolihenkilöä. Hän oli huomannut yhtymäkohdat vasta esitysten jälkeen.

Luovuus ei ole aina suoraviivainen: kun saat paljon elämyksiä keväällä, voit luoda syksyllä. Moni asia jää alitajuntaan vuosiksi. Irrelevantti asia jää kytämään ja puhkeaa jossain vaiheessa uudeksi ideaksi. (Umayya 1997, 259.)

Jokainen eletty hetki on taiteilijalle materiaalia. Vaikkei sitä tietoisesti tee niin alitajunta kerää tunnelmia ja ajatuksia eri tilanteista. Huomaan itse hyödyntäväni joitakin tapah-tumia, joita olen kokenut esimerkiksi lapsuudessani. Ne voivat olla lauseita, ääniä, värejä ja kuvia eletyistä hetkistä. Unet toimivat myös ideoiden lähteinä. Huomaan olevani

vaikutuksille altis. Tästä syystä en mielelläni mene katsomaan toisten ohjauksia kun olen syvällä omassa luomisprosessissani. Muutoin ammennan mielelläni eri taidemuodoista ideoita tuleville töille.

Taiteen terapeuttista merkitystä ei voi kiistää. Sijoittamalla enemmän kulttuurielämään yhteiskunta voisi säästää terveystuloissaan. Taiteen harrastaminen tukee ihmisen kokonaisvaltaista hyvinvointia. Se ehkäisee syrjäytymistä ja antaa energiaa arjessa elämiseen. Esimerkkinä koulukiusattu 12-vuotias tyttö joka liittyi Hakunilan Kultsan teatteriryhmään 2005. Hänellä oli taustalla myös ongelmalliset kotiolot sekä hänet oli diagnosoitu masentuneeksi. Ystäviä ei ollut ja mielekäs tekeminen puuttui. Parin ensimmäisen teatteriharjoitusten jälkeen myönteiset vaikutukset alkoivat näkyä kotona. Aikaisemmin hän oli syönyt ja nukkunut erittäin huonosti. Äidin mukaan kyseiset ongelmat olivat poistuneet. Tyttö koki myös saaneensa uusia ystäviä ryhmästä.

Teatterin tekeminen ei ole terapiaa eikä ohjaaja ole terapeutti mutta toiminnasta itsessään tulee usein terapeuttista. Samassa ryhmässä oleva 58-vuotias nainen oli kesällä ihmetellyt outoja vaivojaan. Hän oli jatkuvasti väsynyt ja yksinkertaistenkin asioiden tekeminen tuntui hankalalta. Keskusteltuaan lääkärin kanssa hän oli oivaltanut että oireet johtuivat tekemisen puutteesta. Hakunilan Kultsan toiminta oli kesätauolla. Oireet hävisivät välittömästi kun toiminta taas käynnistyi.

7 HAKUNILAN KULTSA

7.1 Taustaa

Kesällä 2002 kävin keskustelua aluekulttuurisihteeri Arja Keräsen kanssa. Hänen mielestä alue tarvitsi foorumia, missä alueen asukkailla olisi mahdollisuus harrastaa kulttuurin eri aloja. Esimerkiksi alueen lapsilla ei ollut kaupungin järjestämään omaa ilta-päiväkerhotoimintaa. Nuorisotalolla oli tarjottavana ainoastaan nuorten avoimia kerhoja kolmena iltana viikossa.

Tästä syntyi idea Hakunilan Kultsasta. Arja Keränen alkoi tutkia rahoitusmahdollisuuksia ja yhdessä aloimme suunnitella toimintaa. Kävimme useita neuvotteluita tavoitteista. Syksyllä 2002 idea jätettiin hautumaan ja vasta keväällä 2003 aloitimme tehokkaamman

etenemisen. Keränen oli käynyt neuvotteluja Urban II-ohjelman kanssa. Taho oli kiinnostunut toiminnan rahoittamisesta.

7.2 Tavoitteita

Neuvottelimme yhdessä Keräsen kanssa päätavoitteista Kultsalle ja hän kokosi niistä yhteenvedon rahoitushakemukseen. Keräsen (2003) kokoaman raportin mukaan tärkeimmät tavoitteet ovat alueen aktivoiminen, matalan osallistumiskynnyksen politiikka, sosiaaliset tavoitteet sekä toiminnan jatkuminen rahoituksen jälkeenkin.

Alueen aktivoiminen tarkoittaa sitä, että Hakunilan Kultsa on alueen oma harrastajateatteri sekä se tarjoaa kulttuuriaktiviteetteja lapsille, nuorille ja kaikenikäisille. Tarkoitus on piristää ja aktivoida Itä-Vantaan ja erityisesti Hakunilan alueen asukkaiden ja nuorten sekä aikuisten vapaa-aikana tapahtuvaa harrastustoimintaa erilaisten taide- ja kulttuuriharrastusten avulla, joita juuri tällä alueella ole. Hakunila tarvitsee alueen omia ja omalähtöisiä aktiviteetteja, jotka keräävät ihmisiä yhteen, lisäävät asukkaiden yhteenkuuluvuuden ja ylpeyden tunnetta, tukevat vanhemmuutta yhteisten kokemusten ja elämysten kautta. Matalan osallistumiskynnyksen politiikka tarkoittaa sitä, että kulttuuri- ja taideharrastuksiin pääsyn tulee olla mahdollisimman helppoa ja periaatteessa jokaisen alueen asukkaan saavutettavissa sosio-ekonomiskulttuuriseen taustaan katsomatta. Taideharrastusten pitää olla kaikkien asukkaiden peruspalvelua ja perusoikeuksia. (Keränen 2003.)

Sosiaaliset tavoitteet puolestaan merkitsevät, että taideharrastukset tarjoavat parhaimmillaan monenlaisia valmiuksia lapsen ja nuoren sosiaaliselle ja luovalle kasvuille. Tarkoitus on myös parantaa alueen huonoa julkisuuskuvaa ja mainetta harmaana, värittömänä lähiönä, missä mitään ei tapahdu. Hakunilan Kultsa tarjoaa vaihtoehtoja, joilla välillisesti pyritään ennaltaehkäisemään mm. nuorten mielenterveydellisiä, huume- ja muita päihdeongelmia. Pyrkimyksenä on saattaa yhteen eri-ikäisiä sekä eri kansalaisuuksia yhdessä tekemisen kautta. Pitkätähdyksen tavoite on saada alueelle omaa harrastajateatteritoimintaa ja vakiinnuttaa oma harrastaja/yhteisöteatteri Hakunilaan. (Keränen 2003.)

7.3 Hakunilan Kultsan toimintaa 2003 -2004

Toiminta koostuu toisiaan tukevista osioista, joita ovat teatteri- bändi-, tanssi-, ja kuvataidetoiminta. Tavoitteena on muodostaa oma yhteisö, jossa kyseiset osa-alueet täydentävät toisiaan. Erilaisia kerhotunteja on tarjolla 15. Toimintaa tapahtuu Hakunilan nuorisotilan yhteydessä.

7.3.1 Toiminnan käynnistyminen

Elokuun 2003 lopussa Urban myönsi rahoituksen ja toiminta käynnistyi. Minut palkattiin osa-aikaiseksi työntekijäksi (20h/viikko). Bändi- ja kuvataidekerhon ohjaajat ovat tuntityöntekijöitä. Arja Keränen on hankkeen koordinaattori. Vastuualueisiini kuuluvat markkinointi, ilmoittautumiset ja hankinnat. Ohjattavia ryhmiä minulla on kahdeksan. Niitä ovat nuorten ja aikuisten teatteriryhmä, kirjoituspiiri, kaksi lasten draamakerhoa, kaksi lasten ja nuorten tanssiryhmää, aikuisten dancebic ja rentoutustunti.

Syyslukukaudella 2003 oli 100 harrastajaa. Ikäjakama oli 7- 61- vuotta. Suurin osa kerholaisista oli tyttöjä/naisia. Mukaan oli saatu myös kymmenkunta maahanmuuttajaa. Kerhoista tiedotettiin paikallislehdille, alueen yrityksille, kirjastolle, kouluille, sosiaali- ja terveyspalveluille sekä tein tiedotuskampanjaa Hakunila päivänä alueen asukkaille. Parasta mainostusta kuitenkin näytti olevan niin sanottu puskaradio. Ihmiset kertoivat tuttavilleen kokemuksistaan toiminnasta. Parhaiten tämä näkyi lasten draamaryhmissä. Ensimmäisenä vuonna ryhmät olivat pienet: alle kymmenen kerholaista/ryhmä. Seuraavana syksynä (2004) määrä oli jo kaksinkertaistunut. Jokaisen ryhmän ohjaaja hoiti tarvittavat hankinnat toimintaansa varten. Teatterisaliin hankittiin yksinkertaiset valolaitteet. Osa tekniikasta tuli lahjoituksina nuorisopalveluilta. Saimme myös apua katsomon rakentamisessa, esiripun valmistuksessa ja erilaisissa kuljetuksissa Vantaan kaupungin nuorisotyöpajoilta.

Rooliasuja ja muuta rekvisiittaa saatiin eräästä toimintansa lopettaneesta harrastajateatterin jäämistöstä. Osa ryhmäläisistä oli edellä mainitun teatteriyhdistyksen jäseniä. Joulukuussa Hakunilan Kultsa esittäytyi ensimmäistä kertaa yleisölle. Kuvataidekerhot pitivät näyttelyn, tanssi- ja draamakerhot esittäytyivät yhteisessä joulujuhlassa omilla ohjelmillaan ja aikuisväen teatteriryhmällä oli kymmenen esitystä käsikirjoittamastaan näytelmästä Helmin jouluku. Yksinäisyydestä kertovaa esitystä esitettiin myös alueen vanhainkodeissa. Nämä kaikki olivat harjoitusta suurempaa kokonaisuutta varten, jota alettiin tuottaa kevääksi 2004, *Lost in Håkansböle*.

7.3.2 Rahoittaja kyselee toiminnan tarpeellisuutta

Vuoden vaihteessa 2003- 2004 ilmeni rahoitukseen liittyviä ongelmia. Opetusministeriö halusi perusteluja toiminnan jatkamiselle. Sekä Urbanin että Vantaan kulttuuritoimen edustajat kävivät useita kertoja neuvottelemassa. Hankkeeseen osallistujilta kerättiin palautetta. Seuraavassa otteeni (2004) selvityksestä rahoittajalle:

Hankkeen eri ryhmissä on mukana n. 100 7-61 -vuotiasta hakunilalaista, joista n. 30 osallistuu kevään 2004 yhteisproduktion valmistamiseen. Lasten ryhmissä on erityislapsia, oppimis- tai koulukiusaamisesta kärsiviä, joiden vanhemmat haluavat heidän osallistuvan niihin. Draama vahvistaa itseluottamusta. Rentoutusryhmän ikäkauma on 37 -60 -vuotta. Monet ovat liikuntarajoitteisia. He ovat kokeneet ryhmän hyväksi itselleen. Kirjoitus- ja teatteripiiriin osallistuva 61-vuotias nainen sanoo kerhojen tuovan paljon hyvää elämäänsä. Hän on ensimmäistä kertaa kirjoittamassa näytelmää, jossa itse esiintyy. (Mansikkala 2004, 141.) Tammikuussa 2004 opetusministeriö myönsi jatkoa rahoitukselle.

7.3.3 Kevätlukukausi 2004/Lost in Håkansböle

Lost in Håkansböle oli teatteriesitys, joka kuvasi kolmen roolihenkilön elämää Hakunilan lähiössä. Toukokuussa esitetyn production suunnitteluun ja valmistamiseen osallistuivat kaikki ryhmät. Minä toimin esityksen pääohjaajana. Suurin osa ryhmien jäsenistä asui alueella. Heidän mukaansa hakunilalainen on vähän eksyksissä oman elämänsä suhteen. Työttömyys, päihde- ja mielenterveysongelmat, yksinäisyys tuntuvat toivottomilta. Elämältä puuttuu mielekkyys. Alueella asuu paljon maahanmuuttajia, jotka saattavat tuntea olevansa eksyksissä uudessa asuinympäristössään. Aiheeksi tuli ”eksyksissä” ja ryhmät lähtivät työskentelemään eri tavoin sen parissa. (Mansikkala 2005, 138 -139.)

Teatteriryhmäläiset lähtivät tekemään havaintoja ulos kaduille ja työstivät fyysisen ilmaisun kautta erilaisia ihmistyyppejä. Improvisaatioiden avulla tutkittiin mm. henkilöahmojen lapsuutta. Oli haasteellista luoda käsikirjoitusta runsaasta materiaalista. Teatteriesitys päätettiin pitää nuorisotalossa, jonka tiloja samalla tehtäisiin tutuksi asukkaille. Dramaturgiasta tuli episodimainen. Se kertoi välähdyksinä kolmen eri-ikäisen nai-

sen elämästä Hakunilassa. Esitys sijoitettiin talon eri tiloihin, joihin yleisö kulkisi oppaan, jokerihahmon mukana. Monelle katsojalle esitys oli ensimmäinen kokemus teatterista. Näyttämö ja näyttelijät tuotiin lähelle, ilman juhlallista koroketta. Jokerihahmo toimisi avustajana taiteen ja katsojan kohtaamiselle, veisi esitystä eteenpäin. Roolihenkilöt olivat kolme eritavoin yksin elämässään: (Mansikkala 2005, 139 -140.)

Molly, 65v, entinen ilotyttö. Pelkää sitoutumista ja häpeää menneisyyttään. Mollya on lapsena kiusattu isästä, joka oli saksalainen sotilas. Hän ei uskalla luottaa ihmisiin.

Unelma Orvokki 40v, kirjastonhoitaja. Päivisin harmaa virkanainen iltaisin Lady Dominana. Unelman ihastus on nettituttavuus Legenda, joka ei ole koskaan suostunut tapamaan kasvokkain. Petra 16v, koululainen. Hänen perhe-elämänsä on sekaisin. Isä Roger on kahden lapsen yksinhuoltaja. Äiti on joutunut mielisairaalaan. Eräänä yönä isä taas tuo naisen kotiin. Petra saa tarpeekseen ja lähtee miesystävänsä 15-vuotta vanhemman rokkari Börjen luo. Mies ei halua jatkaa Petran kanssa. (Mansikkala 2005, 140.)

Roolihenkilöiden elämää ja käsikirjoituksen tapahtumia työstettiin kullekin ikäryhmille soveltuvista näkökulmista. Nuorimmat keskittyivät tutkimaan draaman keinoin vanhan naisen, Mollyn lapsuutta maaseudulla. Mietittiin miltä tuntuu, jos oma isä onkin joku muu kuin lapsi on luullut. Keskusteltiin koulukiusaamisesta. Esityksessä lapset kuvasivat Mollyn lapsuutta still-kuvin. Ryhmän jäsenenä ollut albaanityttö halusi esittää Mollyn isää, sotilasta. Hänen perheensä oli tullut sotaa pakoon Suomeen. Nuorten ryhmää kiinnosti Petran, 16-vuotiaan hahmo. Keskusteluun nousi lähelle tulevia kysymyksiä, mm. sisarkateus ja alkoholismi. Ryhmä valmisti kohtauksena Petran painajaisunen, jossa tämä joutuu kohtaamaan elämänsä kipukohtiin liittyviä henkilöitä. Nuoret halusivat mukaan suojelusenkelin, joka näkee asioissa niiden hyvät puolet. Tekijät tunnistivat muokanneensa roolihenkilöille omia piirteitään ja kokemuksiaan. Turvallisessa ryhmässä niistä voitiin keskustella suoraan. Aiheen läsnä oleva intiimiys tuntui osallistujille terapeuttilta, joskus myös väsyttävältä. Ohjaajan vastuulla oli tehdä rajaa ja suunnata keskittymistä yhteiseen työskentelyyn. (Mansikkala 2005, 140.)

Kuvataideryhmät avustivat mm. naamioiden tekemisessä ja tarpeiston valmistuksessa. Bändikerholaiset osallistuivat musiikkikohtaukseen. Oli helppoa aktivoida omia ryhmäläisiä. Tosin useasti jouduin painottamaan sitoutumisen merkitystä. Ryhmäläiset oppivat pian käytännön kautta, mitä yhdenkin poissaolo merkitsee harjoituksissa. Yhteiset säännöt ja vastuu alkoivat löytyä. Ohjaaja saattoi jakaa tehtäviä. Esityksen jokeri suunnitteli

yhdessä lasten kanssa esitykselle aloituksen. Yksi nuorista vastasi roolihenkilöiden paikkaajista poissaolijoille. Osallistujat tuntuivat tyytyväisiltä työn etenemiseen. (Mansikkala 2005, 140 -141.)

Halusin esitykseen virittävän elementin. Audiotilassa tai odotushuoneessa katsojat hiljenevät ennen esitystä kuuntelemaan tositarinoita Hakunilasta. Nimettömänä kerrotut tarinat äänitettiin kerhoissa. Etenkin lapset kertoivat koskettavia tarinoita Hakunilan arjesta. Esityksen yleisömäärä rajoitettiin noin kahteenkymmeneen katsojaan. Kaikki esitykset olivat täynnä. Monet olisivat halunneet nähdä sen useampaan kertaan. Pojat, jotka eivät päässeet toista kertaa esitykseen, aloittivat häiriköinnin nuorisotalon edessä. Sovinto saatiin kuitenkin aikaiseksi ja he pääsivät katsomaan viimeistä näytöstä. (Mansikkala 2005, 141 -142.)

Esiintyjien kokemus prosessista oli yleensä hyvä. Monet sanoivat että tekeminen oli ollut raskasta mutta sen arvoista. Positiivisena pidettiin suurta ikäjakaumaa. Kaikki olivat oppineet jotain toisiltaan. Tekijöistä oli muodostunut todellinen yhteisö Etenkin mielenterveysongelmista kärsivät olivat kokeneet saaneensa mielekkyyttä elämään. Monien itsetunto oli kohonnut. Eräs työstä sanoi ”mähän olin ennen ujo, miten mä pystyin”. (Mansikkala 2005, 141 -142.)

7.3.4 Syyslukukausi 2004

Suurin osa vanhoista harrastajista jatkoi toiminnassa. Heidän mukanaan tuli useita uusia harrastajia. Hakunilan Kultsan jäsenmäärä kasvoi syyslukukaudella parillakymmenellä jäsenellä eli kerholaisia oli jo 120. Teatteriryhmään tuli mukaan kaksi maahanmuuttajanuorta. Teatteriryhmissä valmisteltiin näytelmä kodittomuudesta. Se kertoi laitapuolenkulkijoiden elämästä. Sen tapahtumapaikkana oli vanha, hylätty puutalo jossa asui joukko kodittomia. Alkoholismi johtaa yleensä yhteiskunnasta syrjäytymiseen. Oli tarve käsitellä aihetta, joka koskettaa useaa suomalaista. Lasten ja nuorten kohdalla aihetta käsiteltiin heidän ymmärryksensä mukaan. Tosin nykypäivänä lapset joutuvat kohtaamaan kipeitä asioita yhä nuorempina. Myös vuosi vuodelta yhä nuorempi tarttuu pulloon etsiäkseen sieltä vahvempaa itsetuntoa.

Mörskylä näytelmää esitettiin joulukuussa viisi kertaa ja yleisön pyynnöstä kaksi lisäesitystä helmikuussa 2005. Esitys herätti suuria tunteita. Yleisö antoi palautetta aitou-

desta ja koskettavuudesta. Eräässä näytännössä oli katsojina entisiä ”metsien miehiä”. Heidän mielestään olimme päässeet asian ytimeen. Viimeisessä esityksessä Elämäntapa ry:n edustaja tuli pitämään kiitospuheen. Hän halusi Mörskylää esitettävän seuraavassa asunnottomien yössä lokakuussa 2005.

Mörskylässä näytteli ja musisoi 9 aikuista, 12 lasta ja koira. Tällä kertaa ei tehty kaikkien kerhojen yhteistä produktiota. Oli helpompi yhdistää pelkästään teatteriryhmät. Kuvataidekerhot pitivät näyttelyn kirjastolla ja tanssiryhmät esittäytyivät yhteisessä joulujuhlassa. Bändikerhot eivät olleet vielä valmiita esiintymään julkisesti. Selkeästi varsinainen yhteisöteatteriryhmä alkaa muodostua. Innokkaimmat ja sitoutuneimmat lapset sekä aikuiset ovat muodostaneet ”oman porukan” kuin itsestään.

7.4 Yhteistyökumppanit

Hakunilan Kultsa- hankkeen tärkeimmät yhteistyökumppanit ovat Vantaan kaupungin kulttuuri- ja nuorisopalvelut. Kulttuuripalvelut koordinoi hanketta ja nuorisopalvelut tarjoaa tilat toiminnalle. Toiminta tekee tiivistä yhteistyötä myös alueen koulujen, kuraattoreiden, erityisnuorisotyöntekijöiden, kirjaston, sosiaalitoimen ja aluetoimikunnan kanssa. Kouluille tiedotetaan heti lukukausien alussa toiminnan käynnistymisestä. Yhä useammin harrastajia tulee kuraattoreiden tai erityisnuorisotyöntekijöiden kautta. Yleensä näillä lapsilla ja nuorilla on taustalla vaikeat kotiolot tai mielenterveydellisiä ongelmia. He kaipaavat mielekästä tekemistä ja uusia ystävyysuhteita.

Hakunilan kirjasto puolestaan antaa jokaisen lukukauden päätteeksi mahdollisuuden järjestää taidenäyttely. Hakunilan Kultsan kuvataidekerhot saavat mahdollisuuden esitellä töitään kirjaston tiloissa. Ensimmäisenä toimintavuotenaan Kultsan teatteriryhmä teki esityksen alueen vanhusten palvelutaloon. Kyselyjä on tullut tämän jälkeen usealta taholta mahdollisuuksista viedä esityksiä Kultsan ulkopuolelle. Tulevaisuutta ajatellen olisi hyvä kehittää ohjelmistoa, jota olisi helppo viedä muuallekin. Hakunilan aluetoimikunta järjestää vuosittain Hakunila päivän. Toimintaa on pyydetty esittäytymään tapahtumassa. Hakunilan Kultsa on osallistunut pienimuotoisilla esityksillä esimerkiksi monologeja, runoja, lauluja tai tansseja. Hakunila päivä on myös hyvä foorumi toiminnasta tiedottamiselle.

8 KYSELY JA TEEMAHAASTATTELUT TUTKIMUSMENETELMINÄ

Opinnäytetyötäni ei ole varsinainen tutkimus. Tutkimus olisi laajempi kuin mitä tämä opinnäytetyö on. Lähempi kuvaus tälle työlle on pohdintaa yhteisöteatterin merkityksestä alueelle. Pohdinnan perustaksi olen käyttänyt laadullisen tutkimuksen elementtejä. Tässä työssä on käytetty menetelminä avointa kyselykaavaketta, vapaamuotoista teema-haastattelua sekä osallistuvaa havainnointia.

Kyselyt jaoin kerholaisille syyskauden 2004 päätösjuhlissa. Sain 23 vastausta takaisin. Kyselyssä halusin selvittää harrastajien kokemuksia toiminnasta. Tarvitseeko alue omaa harrastus/kulttuurikeskusta? Mitä hyviä/huonoja puolia toiminnassa on ollut? Näihin pohjautuen pyrin löytämään vastauksia opinnäytetyöni keskeisempään kysymykseen: mitä yhteisöteatteri voi alueelle merkitä. Kyselystä saadun materiaalin luin useampaan otteeseen läpi ja poimin sieltä informaation, joka tuntui oleelliselta tutkittavan aiheen suhteen.

Johtopäätöksieni taustalla ovat myös vapaamuotoiset teemahaastattelut joita olen tehnyt eri tahoille. Nämä tahot ovat tekemisissä isompien linjausten kanssa alueellisessa kehittämistyössä. Haastateltavina ovat olleet aluekulttuurisihteeri Arja Keränen, Vantaan Urban II projektityöntekijät, Hakunilan aluetoimikunnan puheenjohtaja Taisto Mäntynen(2004), alueen kirjastovastaava Riitta Toppila sekä vastaava nuorisotyöntekijä Riikka Rantanen.

Vapaamuotoinen teemahaastattelu on tilanteena varsin lähellä luonnollista keskustelutilannetta, ja siinä varsinkin vähän haastattelu- tai vaikkapa terapiakoulutusta saanut haastattelijat toimii paljolti siten kuin toimisi ketä tahansa muuta ystävää tai tuttavaa jututtaessaan (Alasuutari 1997, 145). Haastattelutilanteissa tein kirjallisia merkintöjä työpäiväkirjaan. Merkinnät olivat lauseita ja ajatuksia, jotka tuntuivat tärkeiltä tarkasteltavan aiheen suhteen. Haastatteluja ei taltioitu. Materiaalin olen purkanut referoiden.

Tärkeintä laadullisessa tutkimuksessa on paikallinen selittäminen. Selitysmallin tulee päteä mahdollisimman hyvin perustanaan olevaan empiriseen aineistoon (Alasuutari 1997, 243). Laadulliselle tutkimukselle luonteenomaista on kerätä aineistoa, joka tekee mahdollisimman monenlaiset tarkastelut mahdollisiksi. Näkökulmaa, linssiä ja polttovä-

liä tulee voida vapaasti vaihtaa, ei niin että aineisto koostuisi yhden ainoan metodisen linssin läpi tehdyissä havainnoissa. (Alasuutari 1997, 84.)

Osallistuvalla havainnoinnilla tarkoitan sitä, että olen kirjannut omia huomioitani pitkin matkaa. Arviointia tapahtui siis koko prosessin aikana. Loppuarviointi on kaikkein oleellisin mutta matkan varrella on hyvä tehdä väliarviointeja. Opinnäytetyössäni pyrin tähän. Esimerkiksi tuon esiin mielipiteitä ja ajatuksia joita on noussut tutkimusprosessin aikana. Nämä havainnot ovat osaltaan vaikuttaneet johtopäätöksiin.

8.1 Kyselystä saatu aineisto

Mistä kuulisit Hakunilan Kultsasta?

Noin puolet vastaajista oli saanut tietoa toiminnasta ystävien tai tuttavien kautta. Toinen puoli vastaajista oli saanut tietoa eri tiedotusvälineiden kautta. Esimerkiksi moni oli huomannut mainoksen Vantaan Sanomissa. Tietoa oli saatu myös koulujen kautta. Opettajat ja koulukuraattorit ovat yksi toiminnan yhteistyötahoista.

Missä kerhoissa olet ja koska aloit harrastaa?

Kaikki vastaukset olivat joko teatteri-, tanssi- tai kirjoituskerholaisia. Bändi- ja kuvataidekerholaiset eivät osallistuneet yhteiseen joulujuhlaan 2004 joten en tavoittanut heitä. Jälkikäteen huomaan että minun olisi pitänyt olla aktiivisempi näiden kerhojen suhteen. Kontaktit jäivät pieniksi. Bändikerholaiset eivät olleet valmiita vielä esiintymään tässä juhlassa. Kuvataidekerholaiset pitivät puolestaan oman näyttelynsä Hakunilan kirjastossa. Vastaajat olivat aloittaneet harrastuksensa joko syksyllä 2003 tai 2004.

Mikä sai sinut osallistumaan toimintaan?

Yleinen syy oli tekemisen puute. Niin aikuiset, lapset kuin nuoretkin olivat kaivanneet mielekästä tekemistä. Vastaajat pitivät myös merkittävänä tekijöinä harrastuksen edullisuutta sekä läheistä sijaintia. Hakunilaan oli jo pitkään toivottu omaa kulttuuritoimintaa. Useat vastaajista eivät olleet ennen harrastaneet teatteria ja heidän mielestään kynnyksellä oli Kultsan kautta matalampi lähteä kokeilemaan. Useat lapset halusivat päästä esiinty-

mään. Muutaman kohdalla kaverin innostus oli vaikuttanut osallistumiseen. Tärkeä teki-
jä oli myös itsetunnon kohottaminen. Uuden harrastuksen myötä haluttiin löytää rohke-
utta myös arkeen.

Harrastuksen löytäminen läheltä kotia. (tyttö)

Se oli jokin 60:n villitys. Vasta tällä iällä uskallan toteuttaa itseäni. Nuorempana ei rohkeutta riittänyt. (nainen)

Esiintymisvarmuuden hankkiminen aluksi. Tuttu ohjaaja sekä paikka lähellä ja vihdoinkin Hakunilassa! Sitä olen odottanut jo kauan. (nainen)

Tulin ystävän mukana katsomaan harjoituksia, ihastuin toimintaan ja jäin sille tielle. (nainen)

Tytöillä oli tarve ja halu päästä ”viralliseen” ryhmään esiintymään. (äiti)

Kyllästyin istumaan kotona.

Olin aluksi tyttäreni tukena, mutta innostuin myös itse osallistumaan. (äiti teatteriryhmästä)

Olen aina halunnut harrastaa teatteria mutta en vain ole uskaltanut. Nähtyäni ilmoituksen soitin saman tien ohjaajalle ja hän rohkaisi minua mukaan ja näin tein. (nainen)

Näytelmäkerho antoi pontta ja tuttu ohjaaja. (mies)

Mitä mieltä olet toiminnasta? Ohjaajista?

Toiminta koettiin yleisesti hyväksi ja antoisaksi. Tarjontaa kuvattiin kattavaksi eli kaikille oli tarjolla jotakin. Eri-ikäisten ihmisten osallistuminen toimintaan havaittiin mielekkääksi. Ohjaajia kuvailtiin innostaviksi ja asiansa osaaviksi. Samalla myös toivottiin, että ohjaajat voisivat välillä olla jämäkempiä esimerkiksi myöhästelijöiden suhteen. Monille oli tärkeää, että ohjaaja oli huomioinut heidät toiminnan ulkopuolellakin. Ohjaaja koettiin kannustavaksi kuuntelijaksi, jopa terapeutiksi. Toiminta oli heijastunut arkeen. Uuden harrastuksen myötä usea kertoi saaneensa valtavasti uutta energiaa. Hyvä tiedottaminen sai myös kiitosta.

Toiminta on antoisaa. Ryhmämme (teatteri)ohjaaja on meille, ainakin tällä hetkellä, paras mahdollinen. Hän tuntee ryhmänsä ja osaa kuunnella sitä. Hän tsemppaa meitä ja antaa meille aikaansa ja ohjeitansa. (nainen)

Tytöt tykkäävät ja tieto kulkee hyvin koteihin. Siis toimii. (äiti jonka lapset ovat draamaryhmässä)

Ihanaa ja innostavaa toimintaa. Eri-ikäisten ihmisten samanhenkisyttä. Ohjaaja osaa asiansa. Innostaa ja kannustaa. Joskus saisi olla vieläkin jämäkämpi. (nainen teatteriryhmästä)

Olen saanut valtavasti uutta energiaa, joka on heijastunut jopa tavalliseen arkipäivään. Ohjaajamme on mukaansatempaava, kannustaa meitä kaikin puolin; kaikkia yhteensä ja jokaista erikseen. Hän on empaattinen, joka jaksaa työnsä ohella huolehtia myös jokaisen jäsenen henkilökohtaisista ongelmista. Hän pumppaa meihin uskoa itseemme, nostattaa itseluottamusta ja -tuntoa. (nainen)

Toiminta on vireätä ja selkeää. (nainen)

Kaikille jotakin.

Tarvitseeko Hakunila omaa harrastus/kulttuurikeskusta? Onko Hakunilan Kultsasta ollut hyötyä sen asukkaille, jos niin mitä?

Toiminta koettiin erittäin tärkeäksi ja hyödylliseksi. Kaikkien vastaajien mielestä alue tarvitsee omaa kulttuurikeskusta. Erityisesti alueen nuoret tarvitsevat paikkaa harrastaa. Aikuiset vastaajat pitivät tärkeänä että nuoret ja heidät itsekin pitäisi saada pois kaduilta maleksimasta. Eri-ikäisyys painottui myös tässä kysymyksessä. Koettiin hyväksi, että eri sukupolvet ja erilaiset ihmiset kohtaavat yhteisen tekemisen kautta. Kulttuuria ja etenkin teatterin tekemistä pidettiin hyvänä menetelmänä käsitellä vaikeita ja arkoja aiheita. Alueen oman kulttuurin tuottaminen ja julkituominen koettiin merkittävänä tekijänä huonon maineen puhdistamiseksi. Muutama harrastaja oli alueen ulkopuolelta. Heidän mielestään jokainen kaupunginosa tarvitsisi tällaista toimintaa. Vastaajien mielestä matalankynnyksen politiikka kannustaa varallisuustaustasta riippumatta erilaisia ihmisiä harrastamaan. Erään miehen mukaan Hakunila tarvitsee sivistystä enemmän kuin keskikaljakuppiloita. Toiminta ehkäisee syrjäytymistä.

Tämän tyyppistä harrastetoimintaa oli jo kauan kaivattu. Tarvitaan! Harrastepiiri lähellä –paljon asutusta – nuorille sopivaa myös! Ja kaikille ikäryhmille. (nainen)

Kyllä tarvitsee. Moni nuori pääsee kokeilemaan kykyjään ja taitojaan sekä toteuttamaan itseään. Samoin kuin me aikuiset. (nainen)

Tytöt asuvat Ruskeasannassa, mutta voisin kuvitella, että Hakunilan lapsille/aikuisille se tuo hyvän harrastuksen lähelle kotia. (äiti)

Kyllä! Nuorisolla muutakin kuin ostarin nurkat. (tyttö)

Tarvitsee. Kulttuurin ja varsinkin teatterin kautta voidaan käsitellä vaikeita asioita. Keskus kokoaa erilaiset ihmiset yhteen. (nainen)

Jokaisella isohkolla kaupunginosalla pitäisi olla oma harrastus/kulttuurikeskuksensa. Monipuolista toimintaa, joka pitää nuoret pois kadulta maleksimasta”. (äiti jonka tyttäret draamakerhossa)

Tarvitsee ehdottomasti. Kynnys harrastamiseen matala. (tyttö)

Tarvitsee. Toivottavasti asukkaat ovat hyötyneet mahdollisuudesta harrastaa itse tai tulla katsomaan mitä harrastajaryhmät ovat saaneet aikaiseksi esim. omat lapseni. Hakunila varmaan haluaa tulla tunnetuksi muustakin kuin rasismista, väkivallasta ja alkoholin suurkuluttajista. (nainen)

Kyllä tarvi kulttuurikeskusta. Hyötyä on varmasti ollut. Asukkaat tarvii arkielämän virikkeitä. (maahanmuuttaja äiti jonka lapsi on tanssiryhmässä)

Hakunilakin tarvitsee sivistystä enemmän kuin keskikaljakuppiloita. (mies)

Tarvitsee, koska täällä ei ole mitään ja toiminta ehkäisee syrjäytymistä.

Teatterin tekeminen kasvattaa ihmisenä.

Onko toiminnassa ollut jotain huonoja puolia?

Yleisesti huonoja puolia ei ollut. Vastajaat, jotka asuivat muualla kokivat matkan kodin ja harrastuksen välillä liian pitkäksi. Eräs vastaajista piti teatteritiloja epämiellyttävänä. Kesätauko tuntui myös liian pitkältä. Haluttiin, että aktiivista toimintaa olisi kesäisinkin.

Ei tule muuta mieleen kuin nuo epämiellyttävät tilat. (nainen teatteriryhmästä)

Meiltä katsoen kaukana, toiminnalla voisi olla kysyntää myös Tikkurilassa (äiti jonka tyttäret ovat draamaryhmässä)

Kesätauko on kovin pitkä. Kesälläkin olisi kiva aktivoitua jotenkin. (nainen)

Pitäisikö toiminnan jatkaa?

Yleinen vastaus oli kyllä. Toiminta koettiin tärkeäksi ja mielekkääksi. Sen tulisi ehdottomasti vastaajien mielestä jatkaa. Toiminnan kautta oli tullut positiivisia asioita ihmisten elämään: uusia kavereita, itsetunto oli kohonnut, elämä näytti valoisammalta ja harrastamisen edullisuutta painotettiin tässäkin kohtaa. Vastaajien mielestä jokaisella tulisi olla oikeus harrastaa kulttuuria ikään ja sukupuoleen katsomatta. Erityisen tärkeänä koettiin eri ikäpolvien kohtaamista. Teatterin tekeminen ja kokeminen koettiin tärkeänä. Sen kautta, erään vastaajan mielestä, lapset ja aikuiset oppivat erilaisia arvoja. Hänen mukaansa alueen omat esitykset voivat avata keskusteluja vaikeistakin asioista. Toiminnan katsottiin hyödyntävän tekijöitä myös sosiaalisesti. Eräs vastaajista oli yksinäinen. Teatteriryhmän myötä hän oli saanut itselleen ystäväpiirin. Yhteisöllisyys jatkuu siis harrastuksen ulkopuolellakin. Harrastajat jakavat asioitaan myös arjessa.

Kyllä pitää. Nuorilla ja vanhemmillakin ihmisillä pitää olla paikka harrastaa. (mies)

Ihanaa!! Lisää tanssia, lapset ja aikuiset myös yhteen. (äiti)

Halpaa, hauskaa, avointa; harrastus ei ole rahasta kiinni! Tällaista toimintaa pitäisi olla jatkuvasti tarjolla, muissakin kaupunginosissa. (äiti)

Joo...siellä on aina hauska ja kavereita ja saan esittää.! (maahanmuuttaja poika teatteriryhmästä)

Kyllä. Se on henkireikä sekä tekijöille että katsojille. Se opettaa lapsille, nuorille ja aikuisillekin erilaisia arvoja ja avaa keskusteluja vaikeista asioista. (nainen)

Jatkuvuus tulisi taata! Mielekäs harrastus pitää aikuisenkin poissa huonoista harrastuksista. (nainen)

Ehdottomasti! Näytelmäkerhoja on todella vähän harrastuksesta kiinnostuneille ja jossa on alan ammattilainen ohjaajana. (äiti)

Ehdottomasti pitää jatkua! Olen erakkoluonne, eikä minulla juurikaan ole ollut ystäviä. Näistä kerhoista olen saanut omaksi yllätyksekseni uusia samanhenkisiä ystäviä. Ja vieläpä ikään katsomatta! Parikymppisestä nuoresta olen löytänyt sydänystävän. Vaikka ikäeromme on 40 vuotta. Tämän nuoren kollegan kanssa voimme keskustella tasavertaisesti sekä arkisista että syvällisistä, aroistakin asioista. Luottamuksemme toisiimme on horjumaton. Tärkeiksi ystävikseni lasken myös muut kerhon jäsenet sekä ennen kaikkea ohjaajamme. (nainen)

Pitäisi! Ainakin osa nuorista osallistujista ovat selkeästi oman harrasteensa parissa; motivoituneita! Katsojia on ollut kiitettävästi. (nainen teatteriryhmästä)

Ehdottomasti! Saadaan lapset hyvien harrastusten pariin, nuoriso pois kaduilta maleksimasta. Inspiroidaan kaiken ikäisiä ihmisiä harrastamaan, tulemaan rohkeasti mukaan ettei kenenkään tarvitsisi jäädä yksin kotiin kököttämään. (nainen)

Kyllä pitäs. Lapselle kiva harrastus, kehityksen kannalta tärkeä. (maahanmuuttaja äiti)

Muuta?

Edelleen korostan etenkin nuorten ja lasten osuutta! Ovat kiinnostuneita ja täysillä mukana. Huonompiakin ajanviettotapoja löytyy! Suuntaus tämän tyyppisten harrasteiden parissa on mielestäni oikea. (äiti)

Enemmän esityksiä yleisölle. (maahanmuuttaja äiti)

8.2 Haastattelut

Haastattelut toteutin joulukuussa 2004 sekä tammikuussa 2005. Haastattelut olivat muodoltaan vapaamuotoisia keskustelutilanteita. Tarkoituksena oli tutkia mitä ajatuksia Hakunilan Kultsa on herättänyt tahoissa jotka toimivat alueen kehittämisen muilla osa-alueilla. Esittelen haastattelut referoiden. Haastattelujen perään olen liittänyt kulttuuri-ministeri Karpelan ajatuksia kulttuurin merkityksestä. Mielestäni hänen ajatuksensa ovat yhteneväiset Hakunilan Kultsan toimintaperiaatteiden kanssa.

Vantaan Kaupungin Urban II työntekijöiden haastattelu 7.12.04

Haastateltavillani oli useita hankkeita työn alla joten kiire oli kova. Aikaa kuitenkin järjestyi haastattelulle. Opinnäytetyöni on hankkeistettu ja sopimus tehty kyseisen tahon

kanssa. Haastateltavat projektityöntekijät Jukka Köykkä ja Liisa Juustila suhtautuivat myönteisesti toimintaan. Heistä oli positiivista, että Kultsa oli ensimmäisen toimintavuoden aikana saanut paljon kerholaisia. Erityisesti he painottivat miten merkittävää on, että toiminnassa on mukana eri-ikäisiä ihmisiä. Yhteisöllisyyttä oli heidän mukaansa saavutettu.

Kritiikkiä he antoivat tiedottamisesta. Toiminnan pitäisi olla heidän mukaansa enemmän esillä. Mainostuksen tulisi olla tehokkaampaa. He kehottivat, että Kultsasta tehtäisiin artikkeleita esimerkiksi Hakunilan alueportaaliin. Tämä tarkoittaa alueen omia WWW-sivuja www.hakunila.fi. He ehdottivat myös, että olisimme yhteydessä eri medioihin. Esimerkiksi television välityksellä saisi paljon julkisuutta. Kaiken kaikkiaan heidän mielestään toiminnan tulisi jatkua ja sen yhtenä edellytyksenä olisi parempi tiedottaminen. Urbanin työntekijät antoivat minulle myös hyviä vinkkejä materiaalista, jotka hyödyttäisivät opinnäytetyötäni.

Hakunilan aluetoimikunnan puheenjohtaja Taisto Mäntysen haastattelu 14.12.04

Aluetoimikunnassa on 13 jäsentä eri puolueista. (Huom. Uusi jäsenistö aloitti vuoden 2005 alussa.) Sen tehtäviä on käsitellä ruohonjuuritaso aloitteita ja viedä niitä Vantaan Kaupungin kunnanvaltuustoon. Aluetoimikunta saa 1.67e/asukas rahoitusta kaupungilta vuosittain. Urban ohjelma on tiiviissä yhteistyössä sen kanssa. Teimme Mäntysen kanssa yhteistyötä hänen puheenjohtaja kaudellaan. Esimerkiksi Hakunila päivät olivat aluetoimikunnan järjestämä. Kyseisissä tapahtumissa mainostin Hakunilan Kultsaa. Osa draama- ja tanssikerholaiset esiintyivät näissä tapahtumissa.

Mäntysen mielestä Kultsan toiminta oli tarpeellista. Hänen mielestään kulttuurilla oli suuri merkitys alueellisessa kehitystyössä. Hänenkin mielestään olimme saaneet suhteellisen paljon harrastajia mukaan. Hän muisti, että Kultsa oli paljon esillä ensimmäisellä syyslukukaudellaan. Positiivista viestiä oli myös kantautunut Mäntysen korviin. Toiminnassa mukana olleet olivat kertoneet myönteisistä kokemuksistaan hänelle. Muutamit katsojat olivat antaneet hänelle positiivista palautetta Kultsan esityksistä. Mäntynen oli mukana aloitteessa, jonka mukaan alueelle tulisi rakentaa palvelukeskus, niin sanottu Hakunila talo. Se toimisi alueen kulttuurikeskuksena. Mielestäni Kultsan toiminta edustaisi yhteneväistä toimintatapaa. Mäntynen antoi samankaltaista kritiikkiä

tiedottamisesta kuin Urbanin edustajat. Toimintamme pitäisi olla enemmän esillä, jotta se saavuttaisi suurempaa huomiota muun muassa päättäjissä.

Yksikään ministeriötason edustaja, taho jolta raha todella tulee, ei ole käynyt katsomassa esityksiämme eikä harjoituksiamme. Heillä on tietoa vain paperilla. Mäntynen painotti, että olisi tärkeää ryhtyä ajoissa pohtimaan toiminnan tulevaisuutta. Rahoitus on pian loppumassa ja jatkosuunnitelmia olisi hyvä olla jo nyt. Hänen mielestään Kultsa oli osoittanut tarpeellisuutensa ja sen tulisi ehdottomasti jatkua. Mäntynen ehdotti myös kesäteatteritoimintaa.

Aluekirjastovastaava Riitta Toppilan haastattelu 28.12.04

Toppila oli asunut Hakunilassa 30 vuotta ja sen kirjastossa hän oli työskennellyt 20 vuotta. Hänellä oli hyvä tuntemus alueesta ja sen asukkaista. Hänen mielestään Hakunila oli mainettaan parempi. Ongelmallisen lähiön leimaa oli vaikea saada pois. Toppila oli omien sanojensa mukaan useasti joutunut perustelemaan miksi asui alueella. 70-luvulla rakennettu, lähinnä vuokrataloista koostuva, kaupunginosa oli useasti ollut lehdistärtikkeleiden aiheena lähinnä rotukahakoihin ja muuhun rikollisuuteen liittyen.

Kulttuurin tuottaminen alueelle oli hänen mukaansa yksi keino, jolla huonoa julkisuuskuva voi parantaa. Hakunilan Kultsa sai kiitosta. Hänen mukaansa ennen tätä Hakunilassa ei ole ollut tarjolla näin tehokkaasti kulttuuritoimintaa. Aikaisemmin se on ollut satunnaista esimerkiksi lyhytkurssimuotoista. Hänen mukaansa alueen vanhemmilla oli keskimääräistä alempi tulotaso. Heillä ei välttämättä ollut taloudellisia eikä henkisiä resursseja huomioida lastensa harrastuksia. Toppila korostikin että Kultsan matala osallistumiskynnys oli helpottanut monen nuoren toimintaan mukaan pääsyä. Kerhot olivat hyvin edullisia (5e/lukukausi). Tavalliselle ihmiselle se oli toiminut oivallisena alkusysäyksenä kulttuurin pariin. Alueen nuoret tuntuivat olevan hänen sydäntään lähellä.

Toppila kertoi saaneensa positiivista palautetta myös ”ylemmiltä tahoilta” epävirallisissa palavereissa. Toimintamme oli siis kiitettävästi alueen päättäjienkin tiedossa. Yhteisöllisyys oli hänen mielestään tärkeää. Tehdä yhdessä eri-ikäisten kanssa taidetta oli samalla myös oppimista toisilta sukupolvilta. Vanhemmat saivat energiaa nuoremmilta ja nuoremmat saattoivat löytää tukea sekä turvaa aikuisista. Tätä kautta opittiin myös

suvaitsevaisuutta, erilaisuuden hyväksymistä. Hänen mielestään kulttuuri antoi voimaa elää arjessa. Ihmiset saivat uutta energiaa ja vireyttä elämäänsä.

Yhteistyö Toppilan kanssa oli muodostunut jo perinteeksi. Jokaisen lukukauden päätteeksi Hakunilan Kultsan kuvataidekerhot pystyttivät näyttelyn kirjastossa. Hän toivoi myös teatterikerhojen esittäytyvän siellä. Jatkoa ajatellen olisi tärkeää, että Kultsa olisi suunnannut esityksiään myös ulospäin. Hän ehdotti, että kouluille olisi voinut viedä esimerkiksi jonkin aihelähtöisen teatteriesityksen, joka puhututtaisi alueen nuoria. Hänen mielestään olisi tärkeää alkaa pohtia toiminnan tulevaisuutta ennen Urban rahoituksen päättymistä. Toiminnan tulisi jatkua.

Aluekulttuurisihteeri Arja Keräsen haastattelu 7.1.2005

Keräsen aloitteesta Hakunilan Kultsa sai rahoitusta. Hän oli pitkään toivonut alueelle vireämpää kulttuuritoimintaa. Aikaisemmin harrastusmahdollisuuksien tarjonta oli kursimuotoista. Hakunila kaipasi omaa ilmettä ja parempaa julkisuuskuvaa. Keräsen mukaan erityisesti oma teatteritoiminta oli tarpeen. Lähin teatteritoiminta oli Tikkurilassa, mutta sen kerhot olivat kalliita ja Hakunilan palvelualueen yleinen tulotaso alhainen. Hakunilassa oli myös ilmaisupainotteinen koulu, mutta kaikilla ei ollut mahdollisuuksia osallistua sen toimintaa. Muun muassa näihin faktoihin pohjautuen kehittyi idea alueen omasta teatterista.

Keräsen mukaan Kultsa oli tähän mennessä saavuttanut tavoitteita melko hyvin. Hänen mielestään toiminta oli tuntunut olevan henkireikä harrastajilleen. Esimerkiksi teatterin tekeminen oli yksi tapa olla näkyvillä, olla jollekulle minä: tulla näkymättömästä näkyviin, kuulumattomuudesta kuuluviin. Usealle oli toiminta ollut ensi askel kulttuurin pariin. Moni oli saanut rohkeutta ja uskoa itseensä tätä kautta. Yhteisöllisyyttä oli myös hänen mukaansa saavutettu. Eri-ikäiset olivat toimineet keskenään yhteisen päämäärän hyväksi. Toiminta tuki sukupolvien välistä kohtaamista. Hänen mielestään jokainen meistä haluaisi tuntea itsensä hyväksytyksi. Kultsan toiminta oli suvaitsevaista: jokainen hyväksyttiin sellaisena kuin tämä on. Erityisesti draaman kautta oli voinut oppia uudenlaisia asioita ja tunteita.

Keräsen mukaan oli positiivista, että Kultsan näytelmät olivat käsitelleet arkojakin aiheita. Asioista pitäisi pystyä puhumaan avoimesti. Hän huomioi myös, että Hakunilan

Kultsassa sosiaaliset päämäärät olivat tärkeämpää kuin taiteelliset saavutukset. Tekemisen prosessi oli merkityksellisempää kuin lopputulos. Tulevaisuudessa Keränen toivoi, että teatteriryhmä osallistuisi erilaisiin katselmuksiin. Toiminnan tulisi saada enemmän näkyvyyttä.

Urban II rahoituksen yhtenä tausta-ajatuksena oli se, että sen hankkeet jatkuisivat itsenäisinä tuen loputtuakin. Keräsen toiveena oli että Hakunilaan jäisi pysyvää yhteisöteatteritoimintaa. Hän ehdotti muun muassa yhdistyksen perustamista vakituisten harrastajien kanssa. Hänkin painotti, että olisi tarpeen ryhtyä pohtimaan tulevaisuutta. Toiminnan olisi tärkeää jatkaa.

Hakunilan vastaava nuorisotyöntekijä Riikka Rantanen 25.1.05

Rantanen oli ollut toimessaan vuodesta 2000. Ennakkokäsitys Hakunilasta oli negatiivinen. Alueen työttömyysluvut olivat suuret ja tulotaso alhainen: alkoholin suurkulutusta ja muita sosiaalisia ongelmia. Ensikontakti alueen asukkaisiin olivat torialueella istuskelevat laitapuolen kulkijat. Tuolloin olivat julkisuudessa suomalaisten ja maahanmuuttaja nuorten väliset tappelut. Tutustuessaan paremmin Hakunilaan käsitys muuttui. Rantanen huomasi kauniit luonnonmaisemat ja pientaloalueet. Suurin osa alueen nuorista oli mukavia vaikeuksistaan huolimatta. Kulttuurien väliset kiistatkin lievenivät ja nykyään yli puolet nuorisotilan kävijöistä on maahanmuuttajia. Rantasen mielestä nuorten ongelmat olivat moninaiset: yhä useampi ja yhä nuorempi käytti päihteitä. Vanhemmuus oli kadoksissa. Rajoja ei tuntunut olevan.

Hakunilan Kultsan toiminta oli hänen mukaansa tervetullutta nuorisotilalle. Yleensäkin kaikki kerhotoiminta oli. Työntekijätilanne oli huono. Vantaan Kaupunki ei palkannut ylimääräisiä työntekijöitä. Aikaa ei yksinkertaisesti ollut eri kerhojen ohjaamiseen. Näin ollen Kultsa tuki Rantasen mukaan nuorisotilan toimintaa. Se tarjosi lapsille ja nuorille uusia, edullisia harrastuksia. Sen kautta tutustui uuteen lajiin ilman suorituspaineita. Kaikkia tilan nuoria ei tietenkään kiinnostanut toiminta mutta se oli jo voitto, jos yksikin lähti mukaan, sanoi Rantanen. Toiminta tuntui vielä irrallisilta kerhoilta, vaikka yhteisten esitysten kautta Kultsasta oli tullut yhteisöllisempi. Hänen mielestään se oli vain positiivista. Joillekin olisi ollut liian suuri kynnys joutua esiintymään.

Yhteisöllisyyden saavuttaminen oli kuitenkin tärkeää hänen mielestään. Hänkin piti hyvänä eri-ikäisten toimimista yhdessä. Rantanen piti myös erinomaisena, että alueelle on vihdoinkin saatu aikuisille teatteritoimintaa. Hakunilan Kultsan toiminta ja esitykset antoivat, hänen mukaansa, imagollisesti parempaa mainetta sekä nuorisotilalle että alueelle.

Rantanen oli huomionnut, että Kultsan teatteriesitykset olivat olleet tilan nuorten suosiossa. Moni nuori oli käynyt katsomassa saman esityksen useaan otteeseen. Ilmeisesti tarinat olivat koskettaneet heidän elämäänsä. Hän uskoi, että näytelmät olivat kuvastaneet heidän elämäänsä. Rantasen mielestä toiminnan tulisi olla pysyvää. Hän ehdotti, että jatkossa kannattaisi tiedottaa Kultsasta tehokkaammin alueen kouluissa esimerkiksi tietoisuuksia aamunavauksissa. Hän kiitteli myös toimivaa yhteistyötä kanssamme. Kultsan toimintaa oli pystytty sovitteluun joustavasti nuorisotilan oman toiminnan kanssa.

Jatkoon kannalta hän painotti, että olisi tärkeää löytää rahoitustaho jotta saataisiin palkattua ammattilaisohjaaja yhteisöteatterille. Joskus oli puhe siitä, että toiminta jatkuisi ryhmälähtöisesti. Joku ryhmän sisältä ryhtyisi ohjaamaan. Tämä ei kuitenkaan Rantasen mielestä toimi vaan ohjaajan tulee olla ammattilainen. Muutoin, hänen, mukaansa toiminnasta tulisi pelkkää puuhastelua.

Kulttuuriministeri Tanja Karpelan ajatuksia kulttuurin merkittävydestä

Kulttuuri rikastuttaa arkea ja hyväolo tarttuu ympäristöön. Kulttuuripolitiikkamme johtajatus on, että taide on yhteiskunnan kehittämisen voimavara. Hallitusohjelmissa pyritään kiinnittämään huomiota erityisesti lasten, vammaisten ja vähemmistöryhmien kulttuuriin oikeuksiin. Kulttuurin tulisi olla kaikkien oikeus. Kulttuurinen tasa-arvo edellyttää, että se on kaikkien saatavilla. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää syrjäytyvien mahdollisuuksiin päästä taiteen pariin. Esimerkiksi mahdollisuudet omaan luovaan toimintaan, omista lähtökohdista riippuen, tulisi turvata. (Karpela 2004.)

Saavutettavuudella tarkoitetaan niin fyysistä kuin sisällöllistäkin ulottuvuutta. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää vammaisten, lasten, nuorten sekä vähemmistöryhmien oikeuksiin päästä kulttuuritoimintoihin mukaan. Tämä edellyttää aktiivista otetta julkiselta

kulttuurihallinnolta, kulttuuripalveluilta sekä kansalaisten eli järjestökentän ja yksittäisten ihmisten, kulttuurin kuluttajien, aloitteellisuutta. (Karpela 2004.)

9 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tarkastelen aluksi toiminnan saavutuksia suhteessa omiin, valtakunnallisiin ja EU:n/Urbanin tavoitteisiin. Tämän jälkeen arvioin Hakunilan Kultsan tarpeellisuutta alueella. Pysin löytämään vastauksia pohdittavaan kysymykseen. Johtopäätökseni perustuvat aineistosta saatuihin päätelmiin.

9.1 Suhteessa tavoitteisiin

Kohdassa 7.2 olen eritellyt tarkemmin toiminnan omia tavoitteita. Laajempia kokonaisuuksia ovat alueen aktivoiminen, matalan osallistumiskynnyksen politiikka, sosiaaliset tavoitteet sekä jatkuvuus. Kyselylomakkeiden ja haastattelujen perusteella toiminta on tarjonnut kulttuuriaktiviteetteja kaikenikäisille. Alueelta on puuttunut oma paikka, jossa harrastaa taiteen eri osa-alueita. Aikaisemmin kulttuuritarjonta on ollut lähinnä kurssimuotoista. Hakunilan Kultsa on vastannut tähän tarpeeseen. Erityisesti alueen nuorten aktivoimista kiiteltiin. Nuorisotilan omat resurssit eivät ole riittäneet tarjoamaan kerhotoimintaa esimerkiksi ala-aste ikäisille. Kultsan toiminta on tukenut näin sen toimintaa.

Aikuiset kommentoivat, että vanhemmallakin iällä kaipaa mielekästä tekemistä. Monille uusi harrastus oli tuonut energiaa myös arjessa jaksamiseen. Eri-ikäisten osallistuminen yhteiseen tekemiseen, esimerkiksi Lost in Håkansböle produktio, koettiin mielekkäänä. Osallistujat oppivat toisiltaan sukupolveen katsomatta. Lapset löysivät turvaa vanhemmilta ja aikuiset saivat energiaa nuoremmilta. Useassa palautteessa korostettiin alhaisen hintatason merkittävyyttä osallistumismahdollisuuteen. Monella alueen perheistä ei ole yksinkertaisesti varaa maksaa lapsensa harrastusta. Kultsan vähäinen sitoutumismaksu mahdollisti jokaisen halukkaan osallistumisen sosio-ekonomiskulttuurisesta taustasta riippumatta.

Eräässä palautteessa mainittiin myös, että jokaisella kaupunginosalla pitäisi olla tämänkaltaista toimintaa. Jokaisella tulee olla oikeus harrastaa kulttuuria ikään sekä sukupolven katsomatta. Taideharrastusten tulee olla kaikkien perusoikeuksia. Kyselylomakkei-

den ja haastattelujen perusteella sosiaalisia tavoitteita on saavutettu. Harrastajat kokivat itsetunnon ja rohkeuden kasvaneen uuden harrastusten myötä. Moni oli löytänyt toiminnasta hyviä ystäviä. Joillekin harrastusryhmä oli ainoa sosiaalinen kontakti ulkomaailmaan. Eri-ikäisten yhdessä toimiminen koettiin hyvänä keinona oppia sosiaalisia taitoja.

Kultsan toiminta koettiin mielekkäänä vaihtoehtona ostoskeskuksessa maleksimiselle tai lähibaarissa istumiselle. Harrastustoiminta on yksi keino, jolla voidaan ennaltaehkäistä esimerkiksi nuorten päihdeongelmia. Monissa vastauksissa korostettiin, että Hakunilan Kultsan toiminta ja erityisesti sen tuotokset ovat hyviä keinoja parantaa alueen huonoa julkisuuskuvaa. Toiminnan tuottamat produktiot ja taidenäyttelyt ovat luoneet positiivista mainetta Hakunilalle ja erityisesti nuorisotilalle. Silti toivottiin, että toiminta olisi enemmän näkyvillä.

Yksi tärkeimmistä tavoitteista olisi myös saada maahanmuuttajia mukaan toimintaa. Tähän mennessä heitä ei ole kovin monta. Jatkoa ajatellen olisi hyvä lähteä tutkimaan keinoja, joilla heitä saisi aktivoitua mukaan. Alueella asuu paljon maahanmuuttajia. Esimerkiksi nuorisotilan käyttäjistä yli puolet on kulttuuritaustaltaan muita kuin suomalaisia.

Pitkántähtäimen tavoitteena olisi saada alueelle omaa, vakiintunutta yhteisöteatteritoimintaa. Urban II ohjelman tuki tähtää siihen että sen hankkeet jatkaisivat toimintaansa rahoituksen vuoden 2006 jälkeenkin. Tällä hetkellä jatkorahoituksesta ei ole tietoa (huhtikuu 2006).

Hakunilan Kultsan tavoitteet ovat yhteneväiset Euroopan Unionin tavoitteiden kanssa. Se on toiminut yhtenä osatekijänä Hakunilan aluekehitystyössä. EU:n tavoitteena on edistää jäsenmaidensa tasa-arvoisuutta. Jokaisella sen maiden asukkaalla on oikeus turvalliseen ja hyvään asuinympäristöön. Sen tavoitteena on kehittää syrjäisiä kaupunkialueita, kuten esimerkiksi Hakunilaa, erilaisten toimenpiteiden avulla. Palautteiden ja haastattelujen perusteella toiminta on edistänyt alueellista kehitystä. Vastajaat kertovat saaneensa uusien harrastusten myötä virkeyttä arjessa elämiseen. Eri-ikäisten kohtaaminen ja yhdessä toimiminen on edistänyt tasa-arvoa. Erilaisuutta hyväksytään paremmin. Hakunilan ja erityisesti nuorisotilan maine on parantunut toiminnan ja sen tuottamien esitysten kautta. Toiminta on tarjonnut myös vaihtoehtoja ”huonoille harrastuksille”, joka tarkoittaa esimerkiksi lähiöravintolassa istumista.

Hakunilan Kultsa on saavuttanut myös valtakunnallisia, lähinnä opetusministeriön asettamia tavoitteita. Sen mukaan kulttuuri on kansalaisten perusoikeuksia. Kulttuurista tasa-arvoa ja osallisuuden sekä osallistumisen mahdollisuuksia tulee edistää. Toiminnassa nämä ovat toteutuneet. Matala osallistumiskynnys on mahdollistanut monen lapsen ja aikuisen mukaan pääsyn. Yhteisöteatteri edistää osallisuutta. Sen kautta asukkaat voivat kommunikoida taiteen keinoin esimerkiksi alueensa ongelmista. Se luo myös yhteenkuuluvaisuuden tunnetta ja ylpeyttä asua alueella. Tasa-arvoisuus on toteutunut myös eri-ikäisten toimiessa yhdessä yhteisen päämäärän hyväksi.

9.2 Suhteessa tarpeellisuuteen

Hakunilan Kultsa- hanke on lähtenyt Vantaan kaupungin sisäisestä tarpeesta. Palautteiden ja haastattelujen perusteella toiminta on osoittanut tarpeellisuutensa. Se on tarjonnut tehokkaasti kulttuuritoimintaa alueen asukkaille. Aiemmin harrastusmahdollisuudet ovat olleet lähinnä kurssimuotoista. Alueen asukkaat ovat jo pitkään kaivanneet pitkäjänteisempiä harrastusmahdollisuuksia Hakunilaan. Aluekulttuurisihteerin mukaan kulttuuripalvelut on pyrkinyt samaan tavoitteeseen. Urban II rahoitus on mahdollistanut tämän.

Hakunilan Kultsa on tuonut alueelle omaa kulttuuritoimintaa. Erityisesti aikuiset olivat pitkään kaivanneet harrastajateatteria kotikulmilleen. Itä-Vantaalta löytyy mahdollisuuksia harrastaa teatteria, mutta monet niistä koetaan joko liian kalliiksi tai osallistumiskynnys liian korkeaksi. Kultsaan on helppo tulla kokeilemaan. Ei tarvitse olla aikaisempaa kokemusta taiteen tekemisestä, pelkkä kiinnostus riittää. Useimmat vastaajat kertoivat rohkeuden ja itsetunnon kohonneen uusien harrastusten myötä. Vireys ja ilo tarttuivat tätä kautta myös arkeen. Taiteen tekeminen on siis terapeutista ja ehkäisee syrjäytymistä

Erityisesti lapset ja nuoret kaipaavat mielekästä tekemistä vapaa-ajallaan. Nuorisopalvelut eivät ole pystyneet tarjoamaan ohjattua iltapäiväkerhotoimintaa alueen lapsille ja nuorille. Uusia työntekijöitä ei pystytä palkkamaan. Resursseja ei yksinkertaisesti ole. Tarjonta on koostunut lähinnä avoimesta kerhosta, jossa nuoret saavat päättää itse aktiviteisteistään. Ulkopuoliset järjestöt tarjoavat joitakin maksullisia kursseja. Hakunilan Kultsa

on vastannut tähän tarpeeseen. Lapsille ja nuorille tarjotaan ohjattua toimintaa taideharastusten parissa. Osallistumismaksu on nimellinen, jotta raha ei olisi este aloittamiselle.

Hakunilan Kultsan yksi yhteistyökumppaneista ovat alueen koulun kuraattorit. Heidän kauttaan on toimintaa tullut mukaan erityisnuoria, joilla on taustalla esimerkiksi vaikeat kotiolot tai mielenterveydellisiä ongelmia. Hakunilan Kultsa toimii näin yhtenä tukimuotona lapsen ja nuoren kehityksessä yhteistyössä kodin ja koulun kanssa. Toiminta ei ole hoitomuoto mutta sen kautta voidaan välillisesti vaikuttaa osallistujien henkiseen hyvinvointiin. Tätä kautta vaikutukset heijastuvat myös ympäristöön. Toiminta tukee näin myös kestävän kehityksen ideologiaa. Näyttäisi siltä, että Hakunilan Kultsan toiminta tukee aluepoliittista kehitystyötä.

Toiminta tukee alueen asukkaiden osallisuusmahdollisuuksia sekä omatoimisuutta. Teatteriesitykset sekä kuvataidenäyttelyt ovat toimineet äänitorvena. Niiden kautta on käsitelty aiheita, jotka koskettavat alueen asukkaita. Teatteriryhmä tarttui aiheeseen, joka koskettaa useaa suomalaista: alkoholismi ja asunnottomuus. Mörskylä produktio sai aikaan voimakkaita reaktioita niin tekijöissään kuin yleisössään. Elämäntapa ry:n edustajan mukaan oli tartuttu aiheeseen mistä aikaisemmin ei ole draaman keinoin toteutettu. Hän näki asian merkittävänä. Tämän seurauksena Mörskylä-näytelmä esitettiin osittain asunnottomien yö tapahtumassa 17.10.2005 Helsingissä. Taide on yksi voimakkaimmista keinoista, jolla voidaan herätellä ihmisiä keskustelemaan vaikeista aiheista.

10 POHDINTAA PROSESSISTA

Opinnäytetyö on ollut pitkä prosessi. Se alkoi syksyllä 2003, jolloin Hakunilan Kultsa aloitti toimintansa. Tuolloin heräsi idea, että opinnäytetyö kenttätyöstä voisi hyödyttää työelämää ja alalla opiskelevia. Aikuisopiskelijana on mielekästä jos työn ja opinnot saa yhdistettyä. Matkan varrella on tullut erilaisia mutkia eteen. Kaikki ei mennytkään niin kuin aluksi oli suunnitellut. Alkuperäinen idea oli tehdä laaja tutkimus aiheesta. Aika ja resurssit eivät kuitenkaan riittäneet laadullisen tutkimuksen toteuttamiseen. Aiheen kuvaus on parempi kuvaus tälle työlle.

Aloin pohtia voiko toiminnan sisällä työskentelevä tehdä puolueetonta tutkimusta omasta työympäristöstään. Ei välttämättä pysty olemaan objektiivinen tutkittavan aihepiirin

suhteen. Onko tutkija näin ollen liian lähellä tukittavaa aihetta? Tutkimismateriaali kentältä osoittautui liian suppeaksi. Esimerkiksi kyselylomakkeita palautettiin vain 23 kappaletta ja Kultsalla on harrastajia noin 120. Prosentuaalisesti tämä on alle 20 prosenttia. Kyselylomakkeita olisi pitänyt jakaa muutenkin kuin vain joulujuhlan 2004 yhteydessä. Toisaalta olen perustellut johtopäätöksiäni myös syksyllä 2003 saatujen palautelomakkeisiin nojautuen. Tuolloin piti perustella rahoittajille miksi toiminnan tulisi jatkua.

Palautetta on myös tullut virallisten kyselyjenkin jälkeen. Aineiston keruu jatkuu siis edelleen (keväällä 2006). Yleensä epävirallisissa keskusteluissa on noussut merkittäviä ajatuksia ja kokemuksia, jotka puoltavat toiminnan jatkumista. Teemahaastattelutahot jäivät näkökulmaltaan myös suppeaksi. Puuttumaan jäi esimerkiksi alueen sosiaalitoimenjohtajan näkemys. Kulttuuri- ja nuorisopalveluiden osalta olisi myös ollut tärkeää haastatella johtajatasoa. Olisi mielenkiintoista tietää kuinka paljon Hakunilan Kultsasta tiedetään Vantaan kaupungin johtotasolla.

Haastattelutilanteet olivat vapaamuotoisia ja tein niistä pelkästään kirjallisia merkintöjä. Jälkikäteen ajateltuna olisi ollut hyvä äänittää kaikki keskustelutilanteet. Kirjalliset merkinnät saattavat vaikuttaa siihen, että referoidessa haastattelua informaatio voi vääristyä. Haastattelija saattaa kuulla vain sen mitä haluaa kuulla. Jouduin keväällä 2005 ryöstön kohteeksi ja kyseisessä tapahtumassa katosivat myös kirjalliset merkintäni teemahaastatteluista. Olin onneksi purkanut suurimman osan tietokoneelle mutta alkupe räisiä merkintöjä ei enää ole.

11 HAKUNILAN KULTSAN TULEVAISUUS

Urban rahoitus loppuu vuonna 2007. Hankkeen yhtenä tavoitteena on saada alueelle pysyvää yhteisöteatteritoimintaa. Nyt olisi aika miettiä jatkomahdollisuuksia. Rahoitus on ratkaistava. Opinnäytetyöni yhtenä tavoitteena on esitellä toiminnan merkittävyyttä alueen asukkaille. Johtopäätökseni on että toiminnan tulee jatkua. Vantaan kaupunki vähentää jatkuvasti rahoitustaan kulttuuritoiminnalta (esimerkiksi vuonna 2005). Mutta tilanne voi muuttua. Uskon, että aluekulttuurisihteerillä on joitakin ehdotuksia tulevaisuutta varten. Suurin osa teatteritoiminnan harrastajista on aktiivisia ja innokkaita. Hakunilan Kultsan yhteisöteatteri pystyisi toimiaan pienemmälläkin rahoituksella.

Vantaan kaupungin nuorisopalvelut voisi antaa tilat käyttöön maksutta. Toiminta on todistetusti tuonut Hakunilan nuorisotalolle elävyyttä. Tämä tuli ilmi talon vastaavaan ohjaajaan haastattelussa. Teatteriryhmän sisällä on myös keskusteltu mahdollisista vaihtoehtoista. On ehdotettu että perustettaisiin yhdistys, joka jatkaisi toimintaa. Useilla heistä on kokemusta yhdistystoiminnasta. Avustusta voisi hakea esimerkiksi Vantaan kaupungilta. Mitään uutta materiaalia teatteri ei tarvitse. Useat tahot ovat antaneet lahjoituksia esimerkiksi puvustus- ja rekvisiittavarastoon.

Hakunilaan on suunnitteilla monitoimitalo. Sen yhteydessä olisi muun muassa kirjasto ja nuorisopalvelut. On ollut myös puhetta, että monitoimitilaan perustettaisiin kulttuurikeskus. Aluekulttuurisihteeri ja Hakunilan aluetoimikunta ovat haaveilleet kesäteatteri-toiminnasta Håkansbölen kartanon tuntumaan. Alueella asuu aktiivisia ihmisiä, jotka ovat pidemmän aikaa harkinneet kulttuuriyhdistyksen perustamisesta Hakunilaan. Kultsa-hankkeen sisällä on myös ihmisiä, jotka varmasti lähtisivät mukaan suunnittelemaan toimintaa.

Teatteri-toiminnan kohdalla suurin kysymys lienee mistä ohjaajan palkka? Tarvitseeko toiminta ammattilaisohjaajaa vai voisiko joku ryhmäläisistä/alueen asukkaista ohjata? Yhteisötoiminnan pitäisi perustua mielestäni vapaaehtoisuuteen. Olen useasti miettinyt omaa paikkaani. Onko yhteisöteatteri aito jos ohjaaja on ulkopaikkakuntalainen? Itse olen helsinkiläinen. Eikö yhteisöteatteri tarkoita sitä että jokainen sen jäsen asuu alueella? Toisaalta taas muualta tullut tuo uusia näkökulmia ryhmään.

Vastaavan nuorisotyöntekijän Rantasen mukaan ohjaajan tulisi olla ammattilainen, jotta toiminta jatkuisi tavoitteellisena. Hänellä tulisi olla näkemystä yhteisötaiteen prosesseista. Rantasen mukaan tekeminen saattaa muuttua pelkäksi puuhasteluksi, jollei ohjaajalla ole tietämystä teatterin tekemisen prosesseista. Ryhmän sisällä saataisi syntyä konfliktitilanteita jos joku sen sisältä ryhtyisi ohjaajaksi. Seurauksena olisi valtataisteluja. Urban II kanta näyttää olevan, että ammattilaisohjaajaa ei tarvita. Heidän mukaan joku ryhmän sisältä voisi kouluttautua kurssimuotoisesti ohjaajaksi.

Jatkuvuuden takaamiseksi olisi tärkeää saada enemmän julkisuutta toiminnalle. Tähän asti ainoita tiedotuskanavia ovat olleet paikallislehdet sekä internet. Puskaradio on toiminut myös hyvänä keinona saada uusia jäseniä. Mutta toiminta tulisi tehdä myös tun-

netuksi Hakunilan ulkopuolella. Esittäytyminen esimerkiksi valtakunnallisella TV kanavilla voisi saada mahdollisia rahoittajatahoja kiinnostumaan.

Tärkeää olisi myös saada lisää maahanmuuttajia mukaan toimintaa. Hakunilassa joka kymmenes on maahanmuuttaja joten heitäkin olisi tärkeää saada aktivoituksi. Joitakin keskusteluja on käyty paikallisen kansainvälisen yhdistyksen kanssa, mutta tuntuu että kunnon kontaktia ei ole vielä luotu. Helposti jaotellaan ihmisiä jonoiksi; tässä suomalaiset ja tässä maahanmuuttajat. Ihanteellista olisi että voitaisiin toimia yhdessä kulttuuritaustoista riippumatta. Yhdessä työskentely vähentää ennakkoluuloja vieraita kulttuureja kohtaan. Ne, joiden suomen kieli on vielä heikko voivat toiminnan kautta oppia kieltä kuin huomaamatta. Eräs poika teatteriryhmästä kertoi kielensä parantuneen huomattavasti oltuaan vuoden mukana toiminnassa.

Mielestäni kulttuuri on tehokas keino, jolla pystytään parantamaan yhteisöjen ja niissä asuvien yksilöiden elämänlaatua. Hakunilan Kultsa- hanke on yksi hyvä esimerkki tästä. Se on osoittanut tarpeellisuutensa alueella. Nyt tarvitaan resursseja, jotta toiminta jatkuisi ja pysyvä kulttuuritoiminta jäisi alueelle. Tarvitaan oikeita poliittisia päätöksiä. Loppuun laitan mielestäni osuvan ajatuksen Katarina Eskolan artikkelista:

Kulttuuripoliittisin toimin voidaan ratkaista tai ainakin lieventää monia yksilön ja yhteisöjen elämän ongelmia, mutta ihmeitä ei kulttuurikaan tee. Vääriä taloudellisia, sosiaalisia tai muita poliitikkoja se ei voi korjata. (Eskola 1997, 192.)

LÄHTEET

- Abu-Hanna, U. 1997. Never say never. Teoksessa Ahti, T., Immonen, K., Jerkku, T., Mäkelä, J., Pihlainen, K., Sari, H., Suominen, J. & Terho, H. (toim.) Pieni kulttuurikirja- Juhlateos suomalaiselle kulttuurille ja luovuudelle. Helsinki: Otava, 209 -297.
- Alasuutari, P. 1995. Laadullinen tutkimus. Tampere: Vastapaino.
- Andersson, C. 1997. Keppi-varsinainen porkkana. Teoksessa Ahti, T., Immonen, K., Jerkku, T., Mäkelä, J., Pihlainen, K., Sari, H., Suominen, J. & Terho, H. (toim.) Pieni kulttuurikirja- Juhlateos suomalaiselle kulttuurille ja luovuudelle. Helsinki: Otava, 7.
- Bäcklund P., & Schulman, H. (toim.) 2003. Lähiöprojekti lähikuvassa: Lähiöprojekti-kauden 2000 -2003 arviointi. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Eronen, A., Luomala J. & Paju L. 2002. Metron tuomat: Itä - Helsinkiläisen kokemuk-
sia hyvinvoinnistaan. Helsinki: Hakapaino.
- Eskola, K. 1997. Kun elämän merkitys löytyy taiteesta. Teoksessa Ahti, T., Immonen, K., Jerkku, T., Mäkelä, J., Pihlainen, K., Sari, H., Suominen, J. & Terho, H. (toim.) Pieni kulttuurikirja- Juhlateos suomalaiselle kulttuurille ja luovuudelle. Helsinki: Otava, 113 -207.
- Euroopan komission perusteet 2002. [WWW-dokumentti].
<http://www.europa.eu.int/eur-lex/fi/com/cnc/2002/com2002_0308fi01.pdf>. (luettu 9.3.2005).
- Euroopan Unioni 2005. [WWW-dokumentti].
<http://www.europa.eu.int/abc/index_fi.htm>. (luettu 9.3.2005).
- Hakunilan aluetoimikunta. 2.12.2003. Hakunilan palvelualueen kehityskuva. Vantaa: Vantaan kaupunki.
- Harle, R. 2004. Aarnivalkea-ehdotus ympäristö- ja yhteisötaideteokseksi. Teoksessa Kantokorpi, O. & Sakari, M. (toim.) Mistä taiteilijat on tehty. Helsinki: Kustannus oy taide, 132 -135.
- Hiltunen, M. & Jokela, T. 2001. Täälläkö taidetta? Rovaniemi: VSL opintokeskus..

- Immonen, K. 1997. Kesytetty keppi. Teoksessa Ahti, T., Immonen, K., Jerkku, T., Mäkelä, J., Pihlainen, K., Sari, H., Suominen, J. & Terho, H. (toim.) Pieni kulttuurikirja- Juhlateos suomalaiselle kulttuurille ja luovuudelle. Helsinki: Otava, 17 -112.
- Karpela T., Kulttuuriministerin puhe Kulttuuria kaikille-sivuston julkistamistilaisuudessa Nykytaiteen museo Kiasma, Helsinki 9.9.2004. [WWW-dokumentti]. <<http://www.minedu.fi/opm/ministerio/organisaatio/kulttuuriministeri.html>>. (luettu 2.12.2004).
- Keränen, A. 2003. Yleiset tavoitteet Hakunilan Kultsan toiminnalle. Raportti.
- Kurki, L. 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen. Tampere: Vastapaino.
- Laaksovirta, M. 1993. Suomalainen harrastajateatteri. Teoksessa Nurmi, A-M.(toim.) Tie teatteri-ilmaisuun. Helsinki: Yliopistopaino, 92 -105.
- Lankinen, M. 2000. Teoksessa Eronen, A., Luomala, J. & Paju, L. (toim.) 2002. Metron tuomat: Itä - Helsingiläisen kokemuksia hyvinvoinnistaan. Helsinki: Hakapaino oy, 11 -12.
- Mansikkala, M. 2004. Selvitys opetusministeriölle. Raportti.
- Mansikkala, M. 2005. Lost in Håkansböle. Teoksessa Ventola, M-R. & Renlund, M. (toim.) Draamaa ja teatteria yhteisöissä. Helsinki: Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia, 138 -143.
- Opetusministeriö 2004. [WWW-dokumentti]. <<http://www.minedu.fi/opm/ministerio/toiminta.html>>. (luettu 2.12.2004).
- Palautekyselyt. Syyslukukusi 2003 & syyslukukausi 2004. 23kappaletta.
- Saarenpää, T. Sähköpostiviesti. Vastaanotettu 22.6.2005.
- Salmela, M. 10.9.2005. Hakunilalaiset saivat toivomansa kohtaupaikan Ravurinaukiolle. Helsingin Sanomat, C 11.
- Taylor, P. 2003. Applied theatre: creating transformative encounters in the community. Portsmouth: Heinemann.
- Urban II 2005. [WWW-dokumentti]. <<http://www.urbanfinland.info/dman/Document.phx?cmd=download&action=view&documentId=ce05905130624899>>. (luettu 8.1.2005).

Haastattelut

Juustila, L. & Köykkä, J. URBAN II projektityöntekijät, Vantaa. Haastattelu 7.12.2004.

Keränen, A., aluekulttuurisihteeri, Vantaan kaupungin kulttuuripalvelut. Haastattelu 7.1.2005.

Mäntynen, T., Hakunilan aluetoimikunnan puheenjohtaja, Vantaa. Haastattelu 14.12.2004.

Rantanen, R., Hakunilan nuorisotilan vastaava nuorisotyöntekijä, Vantaan kaupungin nuorisopalvelut. Vantaa. Haastattelu 25.1.2005.

Toppila, R., aluekirjastovastaava, Hakunilan kirjasto, Vantaa. Haastattelu 28.12.2004.